

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta
Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Vliv strategického plánování na rozvoj obcí a regionů

Vypracoval: Bc. Lucie Sládková
Vedoucí práce: Ing. Jiří Alina, Ph.D.

České Budějovice 2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lucie SLÁDKOVÁ**
Osobní číslo: **E13853**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Vliv strategického plánování na rozvoj obcí a regionů**
Zadávací katedra: **Katedra ekonomiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem DP je kvantifikace vlivů strategického plánování na rozvoj vybraných obcí a regionů České republiky se zaměřením na indikátory rozvoje. Výstupem diplomové práce bude návrh jednotné metody měření vlivů strategického plánování na rozvoj obcí a regionů.

Osnova práce:

Teoretická část

1. Úvod
2. Cíle a metody
3. Literární rešerše
- 3a) Strategické plánování
- 3b) Regionální rozvoj (obecně)
- 3c) Regionální rozvoj v ČR

Praktická část

4. Rozbor indikátorů rozvoje vybraných regionů ČR
5. Měření indikátorů
6. Návrh jednotné metody měření vlivů výběrem vhodných indikátorů
7. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

BACHE, Ian. The politics of European Union regional policy: multi-level governance or flexible gatekeeping? Sheffield, England: Sheffield Academic Press, 1998. ISBN 18-507-5863-8.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Vyd. 2., přeprac. a rozš. V Praze: Karolinum, 2011, 342 s. Ekonomie studium. ISBN 978-802-4619-743.

MALLYA, Thaddeus. Základy strategického řízení a rozhodování. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 246 s. ISBN 978-80-247-1911-5.

MAIER, Karel. Udržitelný rozvoj území. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 253 s. ISBN 978-80-247-4198-7.

MOSE, Ingo. Protected areas and regional development in Europe: towards a new model for the 21st century. Burlington, VT: Ashgate, c2007, xvii, 249 p. ISBN 07-546-4801-X.

STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. Regionální politika a její nástroje. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

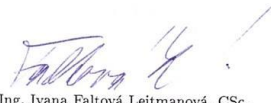
Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jiří Alina, Ph.D.**
Katedra ekonomiky

Datum zadání diplomové práce: **8. března 2013**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2014**

doc. Ing. Ladislav Rolinek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (25)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 12. února 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 31. srpna 2015

.....

Lucie Sládková

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji svému vedoucímu diplomové práce Ing. Jiřímu Alinovi, Ph.D. za odborné rady, vedení a pomoc při zpracování této diplomové práce.

OBSAH

1	Úvod	9
2	Cíle a metodika	10
2.1	Cíl práce	10
2.2	Metodika	10
3	Literární rešerše	11
3.1	Strategická plánování	11
3.2	Regionální rozvoj (obecně)	12
3.2.1	Regionální politika	14
3.2.2	Vymezení pojmu region	18
3.3	Regionální rozvoj v ČR	23
3.3.1	Strategie regionálního rozvoje ČR	25
3.4	Indikátory rozvoje regionu	28
4	Charakteristika Jihočeského kraje	32
5	Charakteristika Plzeňského kraje	38
6	Program rozvoje Plzeňského a Jihočeského kraje	42
6.1	Strategické plánování Plzeňského kraje	42
6.1.1	Cíle Programu	43
6.1.2	Prioritní osy Programu rozvoje Plzeňského kraje	44
6.2	Strategické plánování Jihočeského kraje	52
6.2.1	Prioritní osy Programu rozvoje Jihočeského kraje	52
7	Vyhodnocení úspěšnosti strategických plánů Jihočeského a Plzeňského kraje	63
7.1	Úspěšnost strategického plánu Plzeňského kraje	63
7.2	Úspěšnost strategického plánu Jihočeského kraje	65
8	Rozbor a měření indikátorů rozvoje Jihočeského a Plzeňského kraje	68
9	Návrh jednotné metody měření vlivů výběrem vhodných indikátorů	74
9.1	Výpočet RDI indexu pro Jihočeský a Plzeňský kraj	76

10	Závěr	78
I.	Summary	80
II.	Seznam použitých zdrojů	82
III.	Seznam obrázků a tabulek	91
IV.	Seznam příloh	94
V.	Přílohy	95

1 Úvod

Hlavním zájmem regionálního rozvoje je zlepšování situace na trhu práce, cestovního ruchu, infrastruktury či občanské vybavenosti. Regionální rozvoj se snaží zvyšovat kvalitu života obyvatel, posilovat svou konkurenceschopnost a zvyšovat produktivitu regionu. Důležitým pojmem v této problematice je pojem region. Krejčí a kol (2010) region označují jako „složitý dynamický prostorový systém vzniklý na základě interakce přírodních a sociálně-ekonomických jevů a procesů, vykazující určitý typ organizační jednoty, která jej odlišuje od ostatních regionů“.

Cílem práce je kvantifikovat vlivy strategického plánování na rozvoj regionů. Má ale strategické plánování vůbec vliv na rozvoj obcí a regionů? Vhodnou metodou, jak to zjistit, je kvantifikovat tento vliv přes indikátory rozvoje regionu. Dostupná literatura však přímo neuvádí výčet indikátorů rozvoje regionu. Záleží na mnoha kritériích, jaké indikátory je vhodné si vybrat. A co je to vlastně indikátor? Dle Evropské komise je indikátor rozměr cíle, který má být naplněn, rozměr zdroje, který má být použit, a rozměr dopadu, který má být obdržen, nebo proměnnou prostředí. Obecně indikátor lze nazvat ukazatelem vývoje určitého vybraného jevu získaného průběžným sledováním, zaznamenáváním a vyhodnocováním souboru přesně stanovených údajů. Regionální indikátor je nástrojem k měření rozvoje regionu. Měří, jak region v současnosti vypadá, jakými změnami prošel a jaké na něj změny měly vliv. Na základě sestavení indikátorů rozvoje regionu a zjištění jejich hodnot by vliv strategického plánování na rozvoj regionu měl být měřitelný.

I když se v této práci indikátory rozvoje regionu sestaví a následně zjistí jejich hodnoty, opravdu dokáží interpretovat rozsah vlivu?

Výstupem této práce je návrh jednotné metody měření vlivů strategického plánování na rozvoj obcí a regionů. Jednotná metoda měření vlivů by zjednodušila zhodnocení strategického plánování a mohla by být přínosem nejen k měření vlivu strategického plánování na rozvoj regionu.

2 Cíle a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je kvantifikace vlivů strategického plánování na rozvoj vybraných obcí a regionů České republiky se zaměřením na indikátory rozvoje. Výstupem diplomové práce bude návrh jednotné metody měření vlivů strategického plánování na rozvoj obcí a regionů.

2.2 Metodika

Základní metodou pro zpracování práce bude studium odborné literatury k dané problematice, tj. studium regionální politiky zahrnující pojmy region, typy regionů, regionální rozvoj obecně i v České republice, dále studium problematiky strategického plánování.

V praktické části bude analyzováno strategické plánování prostřednictvím Programů rozvoje Jihočeského a Plzeňského kraje a jejich strategií. Práce se zabývá měřením vlivu strategického plánování na rozvoj obcí a regionů, které je realizováno kvantifikací naplnění stanovených cílů strategií Programů rozvoje regionů.

Na základě studia problematiky rozvoje regionů bude navržena jednotná metoda kvantifikace vlivů strategického plánování na rozvoj obcí a regionů.

Hlavními zdroji budou statistické ročenky Jihočeského a Plzeňského kraje, Programy rozvoje Jihočeského a Plzeňského kraje, Český statistický úřad, odborné knihy a odborné články.

3 Literární rešerše

3.1 Strategická plánování

Vzhledem k tématu diplomové práce je řešeno strategické plánování z regionálního pohledu nikoli plánování v podniku.

Plánování obecně je definováno jako představa budoucnosti. Aby mohl být budoucí vývoj správně odhadnut, je potřeba vycházet ze současné situace a ze znalosti dosavadního vývoje. Proces plánování znamená vytváření představy o budoucnosti regionu. Na co se bude region nejvíce zaměřovat, jaké oblasti bude rozvíjet a hlavně jak uskutečnit své plány.

Strategické plánování je základním prostředkem rozvoje. Strategické plánování pomáhá nalézt způsoby, jak podpořit a rozvinout nabízející se příležitosti a naopak, jak zmírnit dopady negativního vývoje. (Škrabal, 2006)

Dle Janouškové (2008) je strategické plánování chápáno jako proces, kdy dochází k utváření představy o tom, jak se bude samosprávný celek vyvíjet do budoucna. Úkolem je zjistit, které oblasti potřebují do budoucna změnit či vylepšit, a najít nejvhodnější prostředky, kterými lze tyto změny uskutečnit. Cílem je především zlepšit ekonomické prostředí v daném regionu. Během plánování je vyvíjena snaha sestavit takové podmínky procesu, aby byly spokojené všechny zúčastněné strany. Dalším cílem je zlepšení společensko-politické situace, je proto třeba dosáhnout dohody o cílech a strategiích, které budou řešením pro dané územní problémy. Při strategickém plánování je potřeba jednat v zájmu všech, proto je nutné, aby s dohodou souhlasily státní správa a odborové svazy, dále orgány nevládního neziskového sektoru a v neposlední řadě veřejnost. Strategické plánování nabylo na důležitosti v momentě, kdy Evropská unie podpořila místní rozvoj možností čerpat finanční zdroje ze strukturálních fondů EU. Podpořila jej z důvodu, že strategické plánování ulehčuje identifikovat hlavní záměry projektů v návaznosti na dlouhodobé cíle rozvoje města. (Janoušková, 2008)

Strategické plánování lze chápat také jako proces, kdy osoby k tomu pověřené představují budoucnost určité organizace či daného územního celku a potřebné postupy a činnosti, kterými se plánované budoucnosti dosáhne. (Goodstein, 1993)

Strategické plánování předpokládá, že organizace či daný územní celek dobře vnímá prostředí, které je zpravidla dynamické a těžko předvídatelné. (Allison & Kaye, 1997).

Škrabal (2006) chápe strategické plánování jako proces identifikace a následnou snahu o dosažení stanovených dlouhodobých i krátkodobých cílů. Jedná se o způsob, kdy jsou systematicky organizovány a řízeny změny, které vedou k lepší budoucnosti založené na představách o společné vizi. Jde o proces, kdy se posuzují kritické oblasti a na základě toho se vytváří záměry, cíle a strategie vedoucí k posílení problematických oblastí.

Se strategickým plánováním souvisí i pojem strategický plán. Tento plán je koncepční dokument popisující zásadní charakteristiku konkrétního území, popisuje jej, hodnotí a následně navrhuje opatření a cíle, kterými lze dosáhnout rozvoje území, kulturních a sociálně-společenských aktivit, ochrany životního prostředí a zajištění udržitelného rozvoje.

3.2 Regionální rozvoj (obecně)

V současné době je regionálnímu rozvoji přikládána poměrně velká důležitost, představy o něm se však mohou velmi často lišit. Lze si pod ním totiž představit odlišné cíle i podmínky, za jakých je cílů dosaženo. Každá z všedních disciplín zabývající se regionálním rozvojem má svou vlastní teorii, avšak každá na něj pohlíží z jiného úhlu. (Ježek, 2010)

Hlavním zájmem regionálního rozvoje je zlepšování situace na trhu práce, cestovního ruchu, infrastruktury či občanské vybavenosti. Nejprve jsou stanoveny obecné cíle regionální politiky, které se pak následně promítnou do dílčích operačních programů. Vzhledem k důležitosti přikládané regionální politice v této oblasti je kapitola věnována vymezení jejich základních pojmů.

Někteří autoři tvrdí, že pojem regionální rozvoj nemá žádnou ucelenou definici. Lze ho definovat pouze na základě známých hodnotových okolností. (Vošta, 2010)

Regionální rozvoj lze chápat dvěma základními přístupy dle Wokouna (2008):

- Praktický
- Akademický

Využitím přírodních zdrojů a snahou o co nejúčelnější nejhospodárnější a nejefektivnější optimalizaci sociálních a ekonomických aktivit se soukromý sektor stává konkurenceschopnějším a zlepšuje životní úroveň obyvatel i životního prostředí. A právě díky této prostorové optimalizaci a využití přírodních zdrojů lze prakticky regionální rozvoj chápat jako vyšší využívání a zlepšování potenciálu daného prostoru. Existuje mnoho ukazatelů, podle kterých lze hodnotit potenciál regionu. Mezi hlavní z nich se řadí ukazatelé HDP na obyvatele, průměrná mzda, míra nezaměstnanosti, kvalita infrastruktury, či vzdělanost obyvatel daného území atd. Dle množství a kvality nerostných surovin lze určit přírodně geografický potenciál, který lze zjistit také pomocí míry znečištění ovzduší, vod a půdy.

Akademický přístup nahlíží na regionální rozvoj z teoretické části. Regionální rozvoj je silně ovlivněn způsobem, jakým jsou vyřešeny jevy a vztahy vztahující se k rozhodnutí o nejvýhodnějším rozmístění potřebných aktivit. Aby toto rozmístění bylo optimální, jsou aplikovány příslušné nauky, zejména ekonomie, geografie a sociologie, díky nimž lze stanovit správné procesy, které jsou ovlivněny přírodně geografickými, sociálními a ekonomickými podmínkami na daném území. Tento přístup je také znám pod názvem regionalistika. Akademické pojetí tedy sbírá potřebné informace, které jsou poté využity v praktickém pojetí regionálního rozvoje. Primárním cílem je rozmístění ekonomických činností za pomoci předběžného výzkumu daného regionu a zákonitostí, které zde fungují. Smyslem těchto činností je posouzení potenciálu a konkurenceschopnosti regionu, a na základě zjištěných informací zajistit neoptimálnější rozmístění socioekonomických aktivit tak, aby se zoptimalizoval reálný regionální rozvoj a tím i celý potenciál regionu. (Wokoun et al, 2008)

Teorie regionálního rozvoje je utvářena již po mnoho let a prošla několika různými etapami. Avšak většina těchto teorií představuje komplexní soustavu základních faktorů, příčin a souvislostí regionálního rozvoje, které jsou systematicky hodnoceny. Teorie se během jednotlivých etap odlišovaly a postupně měnily, neboť nabyté zkušenosti z praxe se zcela neshodovaly s dosavadními teoriemi. Změnami prochází i rozvojové strategie, které teorie doporučují. (Blažek, 2002)

Další z mnoha teorií představuje Stejskal (2009, 2011), ve které regionální rozvoj přispívá k růstu ekonomiky na daném území, čehož dosahuje ekonomickými procesy vedoucí k udržitelnému rozvoji.

Ovšem OECD (2013) tvrdí, že nelze nahlížet na rozvoj pouze jako na úkony, které se snaží eliminovat disparity mezi regiony. Tato problematika zahrnuje totiž i rozvoj venkova, týká se i městských a metropolitních politik a regionálních inovací.

Strategie regionálního rozvoje České Republiky uvádí jednoduchou, ale výstižnou definici dle Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Smyslem regionálního rozvoje je zvyšování životní úrovně a kvality života občanů prostřednictvím růstu socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů.

Dle Samuelsona 2010 rozvoj regionu pozitivně ovlivňuje sociálně-ekonomickou situaci regionu. V této souvislosti autor upozorňuje na odlišnost pojmů ekonomický rozvoj a ekonomický růst.

Ekonomický růst představuje zvýšení celkového produktu země, který zpravidla hodnotí růst HDP. I když je obtížné najít cestu k trvale udržitelnému rozvoji, řada ekonomů se shodnou na základních faktorech jako jsou lidské a přírodní zdroje, tvorba kapitálu a technologický rozvoj.

Ekonomický rozvoj je širším pojmem. Je chápán jako dlouhodobé zvyšování ekonomického blahobytu země. Ekonomický rozvoj se měří většinou reálným HDP na obyvatele a dále ukazateli jako je zdraví, zručnost, vzdělání. Ekonomický rozvoj probíhá v každé oblasti odlišně z důvodu existence bezvýznamných i významných rozdílů mezi regiony. Cílem regionálního rozvoje je tyto rozdíly neboli disparity snižovat. (Skokan, 2003)

3.2.1 Regionální politika

Orientace v problematice regionálního rozvoje z hlediska teorie je základem pro aktivní regionální politiku a následné vytváření regionálních strategií.

Regionální politika České Republiky se zaměřuje především na to, aby se hospodářská i sociální politika státu neustále rozvíjely. Svou činností podporuje aktivity obou politik. Vyplývá tak ze zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

Regionální politika je podle teorií charakterizována jako disciplína, díky níž je umožněno snižovat rozdíly mezi tempy růstu jednotlivých regionů a zároveň je zajištěn plynulý rozvoj každého z nich. Hlavním cílem je tedy snižování tzv. meziregionálních disparit regionů. Svou činností podporuje regionální rozvoj. (Wokoun, 2008)

Další možné vymezení pojmu regionální politika zmiňuje ve svém díle Stejskal (2009). První z definic je, že regionální politika představuje všechny veřejné zásahy zajišťující harmonické rozdělení ekonomických činností z hlediska sociální stránky a tím i optimalizaci ekonomického růstu regionu, který je důsledkem prostorových činností volné tržní ekonomiky v jednotlivých regionech. Pod pojmem regionální politika si můžeme také představit souhrn hospodářsko-politických zásad a opatření, jejichž cílem je pozitivní ovlivňování ekonomického růstu.

Ať už je některá definice obsáhlejší či stručnější, všechny definují regionální politiku jako činnost s dvěma hlavními cíli, a to optimální růst a rozvoj regionů a snižování disparit mezi nimi.

Regionální politika může být pojata ze dvou základních hledisek. Prvním hlediskem je konvergenční pojetí, které si klade za cíl minimalizovat meziregionální rozdíly, a druhým hlediskem je divergenční pojetí, během kterého jsou meziregionální disparity naopak prohlubovány. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Dnešní moderní teorie se přiklání ke konvergenčnímu přístupu, jak už bylo zmíněno, a v rámci tohoto přístupu jsou dle Samuelsona (2010) stanoveny následující cíle regionální politiky:

- Podpora v oblastech s vysokou dlouhodobou nezaměstnaností.
- Omezení další expanze přetížených aglomerací.
- Snížení meziregionálních rozdílů a tím pomoci makroekonomické stabilitě.
- Zastavení migrace motivované pracovními důvody.
- Dosažení vyššího tempa růstu, plné využití pracovních sil.
- Větší rovnoměrnost v rozmístění ekonomických aktivit.
- Uvedení regionů na samostatnou růstovou dráhu.
- Udržování / posilování regionální identity a kultury.

Historie regionální politiky

Ačkoli regionální politika nabyla na významnosti až po 2. světové válce, její činnost byla rozvíjena již v období před válkou především v západní Evropě, kde politika vznikla. Regionální politika se nejvíce využívala po válce v období velkého růstu ekonomiky, který byl doprovázen rozsáhlými strukturálními změnami. Jednou z těchto změn byla nově vzniklá integrace evropských států – Evropské společenství. Zároveň se

také prohlubovaly rozdíly mezi regiony jak ekonomické, tak sociální. V Evropském společenství vystupovala regionální politika pod názvem politika hospodářské a sociální soudržnosti a z hlediska svého rozsahu byla druhou nejvýznamnější politikou společenství, měla tak na starosti přibližně třetinu všech výdajů ES.

Nejzásadnější disparity vznikaly po roce 1990, kdy se česká ekonomika změnila na standardní tržní ekonomiku a podniky, které se nedokázaly utkat s konkurencí, se potýkaly s neefektivní výrobou a zažívaly její útlum, což mělo negativní vliv na tempo hospodářského růstu a tím se v daných regionech výrazně snížila životní úroveň a klesla zaměstnanost. Výjimkou však bylo odvětví služeb, mezi nimi i cestovní ruch, bankovníctví a veřejná správa.

V letech 1992 – 1997, kdy v České Republice probíhal transformační proces, nebyla regionální politika příliš dominantní součástí vládní politiky. Byla často považována za prostředek potřebný pouze při problematice regionálních problémů, které té doby nebyly tak časté. Regionální politika byla aplikována pouze při problémech týkajících se podniků v zaostalejších regionech s nedostačujícím hospodářským růstem. Důvodem tohoto systému byly především nízké disparity mezi regiony, které se však po roce 1996 značně zvýšily, především v oblasti nezaměstnanosti.

Nedostačující zásahy regionální politiky ČR viděl jako problém nejen samotný stát, ale také Evropská komise, která její stav zhodnotila slovy „v ČR existuje pouze několik celostátních odvětvových přístupů, nezávislá politika regionálního rozvoje přitom chybí, nutno vypracovat odpovídající mechanismy koordinace na celostátní úrovni a posílit dosavadní finanční zdroje určené na regionální rozvoj, zavést právní, správní a rozpočtový rámec integrované regionální politiky“. Jelikož stav regionální politiky nebyl adekvátní pro vstup do Evropské unie, byla v roce 1997 přijata nová opatření (v materiálu Zásady regionální politiky vlády). Toto nové pojetí regionální politiky bylo dále upřesněno v programových a legislativních výstupech tak, aby odpovídalo obecným zvyklostem jak ve státech EU, tak v samotné Evropské unii (politika hospodářské a sociální soudržnosti ES).

Současnost regionální politiky

Momentálně je v České Republice výrazná diferenciacie mezi regiony, nejvýraznější je však mezi hl. městem Prahou a ostatními kraji. Na diferenciaci se podílí nejrůznější faktory, které určují ekonomický růst a životní úroveň krajů. Disparity lze však vnímat

i uvnitř krajů, kde se svou ekonomickou i sociální vyspělostí liší jednotlivé okresy, rozdíly jsou patrné například ve Středočeském, Brněnském či Olomouckém kraji.

Aby byl splněn cíl regionální politiky, a to rovný rozvoj regionů a snížení ekonomických rozdílů mezi nimi, musí být přijata určitá opatření ze strany státu. Samotné tržní prostředí není postačující k vytvoření rovných šancí pro všechny obyvatele regionů, regiony proto musí počítat se zásahy státu na regionální, státní i nadnárodní úrovni (zásahy Evropské unie), které regionům dopomohou ke zmírnění regionální diferenciace.

Regionální politika je úzce spjata s rozvojem regionu. Regionální politika je silně ovlivňována poznatky regionálního rozvoje, a proto má zásadní vliv na reálný regionální rozvoj. Ten má ovšem velký vliv na regionální politiku, proto na sebe regionální politika s regionálním rozvojem navzájem působí svým blízkým vztahem. (Damborský, 2008)

Nástroje regionální politiky

Jako každá politika i regionální politika má své nástroje, které jsou zpravidla odvozovány od jejích cílů. Mezi nejvýznamnější nástroje patří přilákání investorů za účelem zvýšení kapitálu a tím i podnikatelských aktivit v regionu, snaha o stabilizaci celkového počtu obyvatelstva či jeho zvýšení nebo využívání zdrojů pro vnitřní rozvoj regionu (Wokoun, 2008). Tyto nástroje lze rozdělit do tří skupin, a to makroekonomické, mikroekonomické a ostatní nástroje.

- 1) *Makroekonomické nástroje* – patří sem fiskální, monetární politika a protekcionismus. (Wokoun, 2011)
 - a) Fiskální politika – tato politika se zaměřuje na prostředky ze státního rozpočtu, které přerozděluje na základě potřeby regionům dle charakteru vyskytlých problémů.
 - b) Monetární politika – má možnost ovlivňovat množství peněz v oběhu a tím se podílí na řešení problémů regionů.
 - c) Protekcionismus – řeší regionální problémy pomocí regulace dovozu a to tak, že stanovuje dovozní kvóty či uvaluje cla na dovezené zboží.

- 2) *Mikroekonomické nástroje* – díky těmto ukazatelům lze ovlivňovat ekonomické subjekty, jejich rozhodování a rozmístování ekonomických aktivit. Nástroje se dělí dle zaměření na ekonomické subjekty.
- a) Nástroje ovlivňující prostorový pohyb kapitálu – zaměřuje se na stabilizaci stávajících firem a zatraktivnění regionu pro příchod nových firem a tím utváří nové pracovní příležitosti.
 - b) Nástroje ovlivňující prostorový pohyb pracovních sil – tento nástroj je uplatňován v případě potřeby vysídlování obyvatel z daného regionu, kdy obyvatelům mohou být proplaceny náklady na přepravu osob i majetku za účelem přesunu bydliště.
- 3) *Ostatní nástroje* – řadí se sem administrativní a institucionální nástroje, jsou však využívány jen okrajově. Hlavním představitelem jsou regionální rozvojové agentury, které vyvíjí poměrně vysoký počet aktivit, nachází se hned v několika zemích Evropské Unie a výjimkou není ani Česká Republika. (Wokoun, 2011)

Existuje však ještě další členění nástrojů regionální politiky, které v roce 2006 navrhl Wokoun (2008) a jeho tým. Ten nástroje rozdělil na dvě skupiny:

- *Nefinanční nástroje* – mezi tyto nástroje se řadí institucionální, administrativní, věcné a další nefinanční nástroje.
- *Finanční nástroje* – řadí se sem především kapitálové činnosti, investiční i neinvestiční příležitosti, daňová zvýhodnění apod.

3.2.2 Vymezení pojmu region

Regionální politika nejčastěji řeší otázku Regionu. Je známo mnoho teorií vymezujících pojem region. Definice se mohou různit i podle toho, z jakého hlediska je vymezujeme, zda z hlediska ekonomického, institucionálního či funkcionálního. Jednou z nich je teorie od Dočkala (2004), pomocí které lze region definovat jako „část zemského povrchu s určitými typickými znaky.“ O něco konkrétnější teorii uvádí ve své publikaci Krejčí a kol. (2010) označující region jako „složitý dynamický prostorový systém vzniklý na základě interakce přírodních a sociálně-ekonomických jevů a procesů, vykazující určitý typ organizační jednoty, která jej odlišuje od ostatních regionů.“ Tento pojem lze definovat i pomocí definice ze zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, kterou ve své publikaci uvádí Stejskal (2009). Tato definice

vymezuje region jako „územní celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, okresů, obcí nebo sdružení obcí, jehož rozvoj je podporován.“

Typy regionů

Odborná literatura vymezuje poměrně velký počet typů regionů, jak je uvedeno v odborné práci Dočkala (2004). Regiony lze dělit dle hospodářského potenciálu a dle potřeb ČR.

Dle hospodářského potenciálu se oblast dále člení na regiony s těmito vlastnostmi (Harrop, 1996):

- *Centrální* – tyto oblasti se vyznačují především vysokým ekonomickým růstem
- *Rychle se rozvíjející* – jsou to nově vzniklé průmyslové plochy využívající technologie šetrné k životnímu prostředí, např. některé části Francie, Velké Británie, Itálie, Španělska či Německa
- *Nedostatečně rozvinuté periferní* – jedná se o regiony, ve kterých je slabě rozvinutá infrastruktura, spadají sem převážně zemědělské oblasti např. v Irsku, Řecku, Portugalsku či Španělsku.
- *Upadající a staré industriální* – pro tyto oblasti je typická absence přírodních zdrojů (uhlí, železná ruda...) z důvodů jejich vyčerpání a velmi špatná situace životního prostředí, např. sever VB, německé Porúří a Valonsko v Belgii.

Dle potřeb ČR se člení dvěma způsoby. První z nich je specifikován v zákoně č. 248/2000Sb., o podpoře regionálního rozvoje (§4, odstavec 2a), na regiony s těmito vlastnostmi:

- *Venkovské regiony* – z důvodu menšího počtu obyvatel v těchto regionech se tyto oblasti vyznačují menší hustotou zalidnění a zároveň jde zde o vysoký podíl zaměstnanosti v zemědělství.
- *Hospodářsky slabé regiony* – tyto regiony jsou oproti ostatním regionům ČR značně zaostalé v rozvoji jak sociálním, tak hospodářským.
- *Regiony strukturálně postižené* – v těchto regionech strukturální změny působí negativně

- *Ostatní problémové regiony* – jsou to především oblasti na hranicích se sousedními zeměmi, oblasti postižené živelnými pohromami a bývalé vojenské prostory.

Druhý možný způsob členění je definován Strategií regionálního rozvoje České Republiky (2006). Toto členění vymezuje regiony na tři druhy:

- *Rozvíjející se regiony* – nejdůležitější částí tohoto regionu je hlavní město Praha, dále jsou do něj zahrnuty Středočeský kraj a Plzeňský kraj
- *Regiony s průměrnou nebo nižší dynamikou rozvoje* – to tohoto regionu spadají tyto kraje – Jihočeský, Pardubický, Královehradecký, Liberecký, Zlínský a Vysočina.
- *Zaostávající nebo jinak problémové regiony* – hlavními představiteli jsou především Karlovarský, Olomoucký, Moravskoslezský a Ústecký kraj.

Členění regionů

Existuje celá řada možností, podle kterých lze přesně vymezit region. Pro každé hledisko vymezení regionu jsou definována pravidla, jak postupovat. Prvním hlediskem je hledisko historické, které je mezi lidmi nejpoužívanějším. Regiony zde vznikají podle historických hranic, které na území existují již po mnoho let. Regiony se odlišují také kulturou, jazyky či náboženstvím, což utváří další pohled na vymezení regionů zvaný entografický, tento pohled je však součástí historického hlediska. Příkladem historického hlediska je rozdělení České Republiky na Čechy, Moravu a Slezsko (Kahoun, 2007). Lidé, kteří nemají příliš pracovních příležitostí blízko svého bydliště z důvodu odlehlého zázemí, musí za práci dojíždět do centra regionů. Tyto situace vytváří další možné vymezení regionů, a to podle spádovosti, kdy odlehlejší obce jsou silně hospodářsky spojené s centry regionů. Další možnou alternativou stanovení hranic regionů, je jejich vytvoření silou člověka. Toto hledisko se využívá při potřebě vytvoření stejné či podobné velikosti území. Rozdělení může zahrnovat i vymezení celků podle vzhledu krajiny na daném území.

Stejně jako hranice územních celků musí být přesně vymezené také administrativní samosprávné celky, jejichž hranice se mohou lišit od hranic dle území (Kahoun, 2007). Hranice administrativních územních celků jsou z hlediska ústavy podstatnější pro makroekonomickou statistiku jednotlivých regionů. Za každý samosprávný celek

zodpovídají přiřazené hospodářské subjekty, které se starají zejména o správné naložení s veřejnými financemi. V České Republice existuje 14 vyšších územních samosprávných celků, které představují jednotlivé kraje. Tyto celky rozhodují o všech náležitostech od úrovně lokální až po centrální úroveň správy (ČSÚ, 2007), a to od 1. 1. 2000, kdy tento ústavní zákon nabyl účinnosti. Krajské dělení existovalo i v dřívějších letech 1960 – 1990 a odlišovalo se od předchozího dělení z let 1949 – 1960 tím, že byl více brán zřetel na odlišné hranice přirozených regionů a administrativních regionů, a proto se dnes všechny obce na území daného kraje mohou považovat za rozšíření krajského města a mohou v něm tak hledat zázemí.

Wokoun (2008) ve své teorii uvádí další možné členění regionů:

- *Normativní regiony* – tyto regiony jsou tvořeny především dle potřeb legislativy či exekutivy, jejich hranice jsou vytvářeny na základě politického plánování. Patří sem regiony využívající podpory státu či plánovací regiony.
- *Deskriptivní regiony* – tyto regiony mohou dále mít dvě formy:
 - Heterogenní – jsou to relativně samostatné regiony jako celek, známe je také pod pojmem nodální regiony
 - Homogenní – v těchto regionech se vyskytují zhruba stejně často určité jevy, jako je vysoká míra nezaměstnanosti či vysoký průměrný plat apod.

Evropská unie používá pro statistické účely a pro účely regionální politiky systém regionálního členění NUTS, kdy dochází ke slučování těchto krajů do 14 oblastí, tzv. NUTS 2. Dle počtu obyvatel je každý členský stát rozdělen do tří úrovní těchto statistických jednotek. NUTS, neboli nomenklatura územních statistických jednotek vytváří územní celky, které jsou vytvářeny právě kvůli statistickým účelům. Slouží pro statistické monitorování, porovnávání a analýzu ekonomické a sociální situace v regionech. Dále slouží pro přípravu, realizaci a hodnocení regionální politiky v rámci členských států Evropské Unie. Klasifikace NUTS, která byla vytvořena Eurostatem v roce 1988, téměř před 30 lety, je tvořena třemi úrovněmi regionálního rozdělení území - NUTS I, NUTS II, NUTS III.

Roku 1990 byla vytvořena statistická jednotka LAU, která sloužila jako náhrada za dříve existující úrovně NUTS IV a NUTS V, kam spadají především obce. (MMR 2001)

Hlavní důvod zavedení členění NUTS byla především nutnost možnosti srovnání jednotlivých územních statistických celků. Jeho náplní je tedy sběr dat, která jsou

následně využita k vytvoření harmonických podmínek pro tvorbu regionálních statistik a pro plynulý rozvoj jednotlivých oblastí. Jedním z úkolů je také analyzování regionů jak po sociologické, tak po ekonomické stránce nejen pro zajištění správného chodu regionální politiky. V Evropské Unii je nutné dodržování tohoto schématu všemi zúčastněnými stranami, tzn. všemi členskými zeměmi EU, a to i kandidáty na vstup do EU. (Volek, 2005)

V následujících dvou tabulkách je uvedeno členění NUTS a doporučený počet obyvatel jednotlivých úrovních NUTS a LAU.

Tabulka 1: Úrovně regionálního členění NUTS a LAU

NUTS 0	stát
NUTS I	území (ČR)
NUTS II	regiony (soudržnosti)
NUTS III	kraj
LAU I (dříve NUTS IV)	okres
LAU II (dříve NUTS V)	obec

Zdroj: Evropské strukturální a investiční fondy

Tabulka 2: Počet obyvatel jednotlivých úrovní NUTS a LAU

Úroveň	Doporučený minimální počet obyvatel	Doporučený maximální počet obyvatel
NUTS 0	7 000 000	-
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

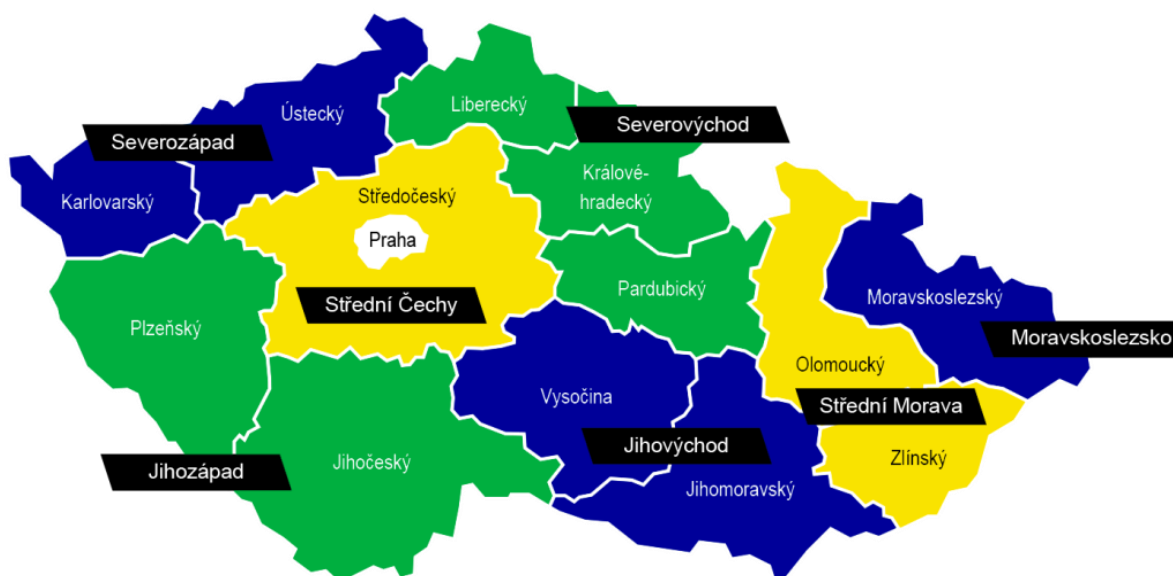
Zdroj: Evropské strukturální a investiční fondy

3.3 Regionální rozvoj v ČR

Při vstupu České Republiky do Evropské Unie musely být zavedeny určité změny v rozdělení NUTS. Dříve byla Česká Republika dělena na kraje na úrovni NUTS III, po vstupu do EU však musela být zavedena nová úroveň členění NUTS II – regiony soudržnosti. Do této úrovně totiž plynou veškeré podpory EU týkající se regionálního rozvoje, konkrétně z cílů Konvergence a konkurenceschopnost regionů a zaměstnanost.

Regiony soudržnosti jsou tvořeny jedním či více kraji a zaměřují se mimo jiné na získávání finanční podpory z evropských fondů EU. Nabyté finanční prostředky putují především do regionů s počtem obyvatel mezi 800 tisíci a 3 miliony, avšak většina krajů České Republiky nemá takový počet obyvatel, proto bylo sdruženo více krajů dohromady a vytvořeny regiony soudržnosti – Střední Čechy, Severozápad, Jihozápad, Jihovýchod, Severovýchod, Střední Morava, Moravskoslezsko a Hlavní město Praha. Každý region soudržnost (kromě hl. města Prahy) má svou regionální radu, která se stará o získané podpory a přerozděluje je dle potřeby méně vyspělým regionům, které potřebují pomoc s rozvojem.

Obrázek 1: Mapa skladby 14 krajů (NUTS III) do 8 regionů soudržnosti (NUTS II) v České republice

Zdroj: Evropské strukturální a investiční fondy

Ve srovnání s ostatními regiony soudržnosti ČR je Praha značně ekonomicky vyspělejší. Z tohoto důvodu není vhodným kandidátem pro příjem finančních podpor

z Konvergence, kde se soustřeďuje nejvíce finančních prostředků, které jsou určeny především na podporu ekonomického růstu v méně vyspělých regionech. Finance jsou také poskytovány některým státům EU, u kterých je potřeba většího přiblížení se k ekonomické úrovni jiných vyspělejších států. Proto se cíl nazývá Konvergence, což v překladu znamená sbližování.

Jiný cíl EU Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost však opravňuje Prahu čerpat finanční prostředky z tohoto cíle, jelikož její HDP je vyšší než 75 % průměrného HDP EU. Praha je na tom z pohledu ekonomického růstu lépe než ostatní regiony České Republiky a nezaměstnanost je zde výrazně nižší, proto je příjemcem menšího obnosu finančních prostředků z fondů EU, než jaký plyne do ostatních částí ČR.

V následující tabulce je uvedena klasifikace územních celků v České republice dle rozdělení NUTS.

Tabulka 3: CZ-NUTZ - Normalizovaná klasifikace územních celků v České republice

Úroveň	Název	Jednotek
NUTS I	Stát	1
NUTS II	Regionální soudržnosti	8
NUTS III	Kraje	14
LAU I	Okresy	76 + 15 pražských obvodů
LAU II	Obce	6 249

Zdroj: ČSÚ (2011)

V roce 1998 byly v České Republice schváleny Zásady regionální politiky a stala se tak významnou součástí politiky ČR. Tyto zásady byly přijaty především kvůli neustále se zvětšujícím socioekonomickým disparitám mezi jednotlivými regiony. Zásady byly přijaty i jako příprava na strukturální fondy EU. Významným činitelem při formování regionální politiky byly také procesy decentralizace a zavedení demokracie v rozhodování (Wokoun, 2011). V návaznosti na přijetí Zásad regionální politiky bylo nutné vypracovat související dokumenty strategické a programové, a to Strategie regionálního rozvoje České Republiky, na který navazuje Strategie regionálního rozvoje České Republiky.

3.3.1 Strategie regionálního rozvoje ČR

Strategie regionálního rozvoje ČR je základním dokumentem regionální politiky ČR, jehož obsahem je:

- Analýza stavu regionálního rozvoje
- Charakteristika silných a slabých stránek rozvoje krajů a okresů ČR
- Strategické cíle regionálního rozvoje ČR
- Regiony podporované státem
- Vhodná doporučení

Tento dokument tak formuluje cíle, problematické oblasti a priority, které je zapotřebí bezpečně zajistit prostřednictvím politiky regionálního rozvoje ČR a zároveň stanovuje, že schválené rozvojové aktivity budou uskutečněny v rámci národních rozvojových programů, nebo v rámci operačních programů za pomoci finančních prostředků ze strukturálních fondů EU.

Aktuální strategie navazuje na základní programové dokumenty politiky soudržnosti (na Národní rozvojový plán a Národní strategický referenční rámec) a tvoří strategickou orientaci pro programy regionální rozvoje v centrálním i regionálním měřítku. Všechny operační programy ČR v období 2014 – 2020 tak zohledňují a pracují s cíli a prioritami, jež jsou uvedené ve Strategii regionální rozvoje ČR v období 2007 – 2013 a též rozpracovávají priority a cíle, které jsou součástí dalších programových dokumentů politiky soudržnosti.

Instituční zabezpečení regionální politiky ČR

Strategie regionálního rozvoje ČR člení regionální politiku ČR na 6 základních úrovní. Tyto úrovně představují:

- Česká republika (NUTS I)
- Regiony soudržnosti (NUTS II)
- Kraje (NUTS III)
- Okresy
- Správní obvody obcí s rozšířenou působností
- Obce

Úlohy těchto institucí lze rozdělit do 3 úrovní:

- *Státní úroveň* – má za úkol utvářet základní rámce regionální politiky státu, analyzuje a identifikuje neodůvodněné regionální rozdíly, určuje problémové regiony a určuje rozsah a oblast podpory ze strany státu k odstranění těchto regionálních rozdílů.
- *Krajská úroveň* – představuje řízení rozvoje územních obvodů krajů, navrhuje jejich vnitřní rozvojové politiky, zpracovává a aplikuje rozvojové programy a určuje regionální disparity.
- *Obecní úroveň* – zajišťuje některé úkoly spjaté s vytvářením a realizací podpory regionálního rozvoje.

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje (2000), vymezuje působnost Ministerstva pro místní rozvoj (ústředního správního orgánu) v rámci regionální politiky ČR. Hlavními úlohami tohoto orgánu jsou:

- přiřazování činností ostatním správním úřadům (ministerstvům), zejména při přípravě a následné realizaci strategie regionálního rozvoje,
- tvorba návrhů strategií a státních programů regionálního rozvoje ve spolupráci s dotčenými ústředními správními úřady, přičemž jsou následně předloženy vládě,
- kontrola aplikace a realizace těchto programů,
- zabezpečení mezinárodní spolupráce v oblasti regionálního rozvoje,
- zajištění kooperace s Evropskými společenstvími v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti,
- napomáhání komplementace krajů do evropských regionálních struktur.

Programové období 2007 – 2013 v ČR

Vláda ČR schválila pro programové období 2007 – 2013 celkem 24 operačních programů, které podle cílů rozdělila.

Cíl 1 zahrnuje celé území ČR, avšak bez hlavního města Prahy, neboť je zde HDP na osobu vyšší než 75 % průměru EU, a je v rámci tohoto cíle financováno 8 tematických a 7 regionálních operačních programů. Finanční částka pro ČR dle informací MMR (2013) tvoří zhruba 25, 89 mld. Eur.

Tematické operační programy (sektorové programy) jsou zaměřené na určitou oblast (sektor). Řídícím orgánem těchto programů jsou příslušná ministerstva. Operační programy jsou rozděleny do oblastí dopravy, životního prostředí, podnikání a inovací, technické pomoci, vzdělávání pro konkurenceschopnost, lidské zdroje a zaměstnanost a vývoj a výzkum pro inovace.

Úlohou těchto regionálních operačních programů je řešení problémů v rámci regionů příslušné členské země. Kantor, Marek (2007) uvádějí, že tyto operační programy souvisí se sektorovými programy. Pro jednotlivé regiony soudržnosti NUTS II bylo přijato 7 regionálních operačních programů s řídicími orgány v podobě Regionální rady (dle regionu soudržnosti). Tyto programy se označují jako ROP Jihozápad či ROP Střední Čechy a 5 dalších regionů.

Pod **cíl 2** dle Kantora, Marka (2007) spadají oblasti, kde je HDP na obyvatele vyšší než 75 % průměru EU. Tuto oblast představuje hlavní město Praha a její dva operační programy Adaptabilita a Konkurenceschopnost.

Cíl 3 zahrnuje programy přeshraniční spolupráce a operační programy nadnárodní a meziregionální spolupráce.

Programové období 2014 – 2020 v ČR

Vláda ČR přijala v dubnu roku 2014 tzv. Dohodu o partnerství na období 2014 – 2020. Tato dohoda je dokumentem, jenž určuje hlavní oblasti podpory, které by měly být v rámci tohoto programového období financovány z unijních zdrojů, a jednotlivě vymezuje operační programy pro cíle regionální politiky EU v uvedeném období. Cíle tak odrážejí priority, které byly určeny v předcházejících fázích příprav a analýz, zároveň jsou odrazem pozitivních a negativních zkušeností s čerpáním prostředků z fondů EU z předešlých období. Dohoda o partnerství byla předána Evropské komisi a v srpnu roku 2014 schválena.

Dle Dohody o partnerství je pro Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti vytvořeno 8 operačních programů, přičemž každý z nich je řízen jiným správním orgánem. Operační programy se zaměřují na oblasti podnikání a inovací, výzkum, vývoj a vzdělávání, na dopravu a životní prostředí, zaměstnanost. Jedním z operačních programů je Integrovaný regionální operační program, dále OP Praha – pól růstu a program technické pomoci.

Oproti programovému období 2007 – 2013 je v programovém období 2014 - 2020 vytvořen tzv. Integrovaný regionální operační program, jak již bylo výše zmíněno. Hlavním poselstvím je ulehčení stávajícího komplikovaného systému implementace na území ČR, známý velkým množstvím operačních programů. Dalším cílem je ucelit poskytování podpory pod pouze jeden orgán, konkrétně pod Ministerstvo pro místní rozvoj. Pozitivní vize spočívá v poskytnutí jednotného metodického, řídicího, kontrolního a monitorovacího přístupu podporující všechny regiony ČR a následná eliminace regionálních disparit.

3.4 Indikátory rozvoje regionu

Indikátorem lze změřit úroveň regionálního rozvoje. Vyjádří, jak region vypadá, jakými změnami prošel a na jaké úrovni se aktuálně nachází. Evropské komise definuje indikátor jako rozměr cíle, který má být naplněn, rozměr zdroje, který má být použit, a rozměr dopadu, který má být obdrženo, nebo proměnou prostředí. Obecně indikátor lze nazvat ukazatelem vývoje určitého vybraného jevu získaného průběžným sledováním, zaznamenáváním a vyhodnocováním souboru přesně stanovených údajů. Regionální indikátor je nástrojem k měření rozvoje regionu. Měří, jak region v současnosti vypadá, jakými změnami prošel a jaké na něj změny měly vliv.

Každý individuální indikátor má svou váhu, ale hodnota je pro každého ukazatele různá. Indikátory jsou průměrnou hodnotou, která vyjadřuje souhrnnou hodnotu pro všechny rozdíly v dané zemi. Indikátory vypovídají o informacích, které jsou podkladem pro různé analýzy a rozhodnutí. (Strukturální fondy, 2003)

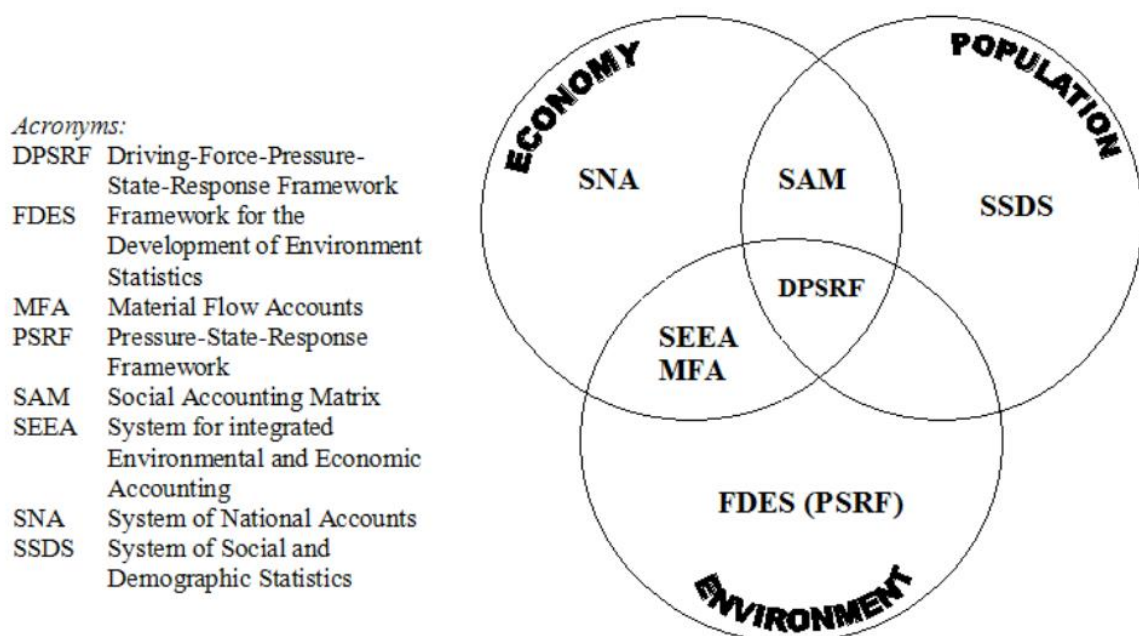
Z toho vyplývá, že v tomto ohledu mají indikátor a ukazatel stejný význam.

Pro rozvoj regionu jsou zvažována mnohá kritéria, podle kterých se vybírají indikátory. Hodnota indikátorů je určována na základě ekonomické a sociální vyspělosti a životní úrovně regionů, a dále na základě výše příspěvků vlády, soukromého sektoru a společenství regionálního rozvoje. Indikátory jsou odrazem ekonomického dění v regionech, pomocí nichž jsou prováděny výzkumy mnohých ukazatelů po kvalitativní a kvantitativní stránce. Na základě jejich výsledků indikátory porovnávají jednotlivé oblasti či státy. (Indicators of Regional Development in Western Australia, 2002)

Hlavní ukazatele, které jsou předmětem zkoumání, pochází z oblasti ekonomické, environmentální a sociální (Indicators on Regional Development, University of

Innsbruck). Tyto ukazatele jsou východiskem pro stanovení indikátorů rozvoje regionu v této diplomové práci. Dle OECD (2002) jsou indikátory rozvoje regionu řazeny také do třech oblastí - ekonomické, sociální a environmentální. A proto jsou tyto ukazatele východiskem pro stanovení indikátorů rozvoje regionu v této diplomové práci. Konkrétní indikátory jsou zvoleny dle Českého statistického úřadu, který uvádí výčet indikátorů v dokumentu o tendencích ekonomického, sociálního a environmentálního vývoje ve vybraném kraji. Ukazatele vývoje dle ČSÚ jsou vyjádřeny v následujících tabulkách.

Obrázek 2: Statistický systém propojení indikátorů

Zdroj: Bartelmus, P., 1997

Nejdůležitějšími faktory pro stanovení indikátorů jsou rozsah, definice, pokrytí a statistická platnost. Indikátory mohou být posouzeny transparentně, kdy jsou všechny umístěny do jednotného systému či rámce. Počáteční bod je stanoven současnými mezinárodními systémy statistik. Pomocí tří hlavních systémů a rámců jsou vytvářena data a koncepty, díky nimž lze stanovit indikátory a jejich kompilace. Obrázek zobrazuje tyto tři systémy a rámce, kde oblast ekonomická oblast je sdružena do systému Organizace spojených národů z národních účtů (SNA), sociodemografická oblast je organizována do sociálních a demografických statistik (SSSD) a údaje o životním prostředí jsou zaznamenány v rámci pro rozvoj životního prostředí

(FDES). V jednotlivých oblastech spolu indikátory souvisí a navzájem se ovlivňují. (Bartelmus, P., 1997)

Všechny tyto systémy se překrývají a jejich interakce je důležitá pro integrační koncept trvale udržitelného rozvoje. Účetní systémy (MFA, SEEA) a indikátory rámců (PSRF, DPSRF) tyto interakce zachycují, jak je vidět na obrázku. FDES Organizace spojených národů (1984) neboli PSRF pro verzi OECD byl použit pro sestavování environmentálních indikátorů. Zařízení DSRF je odvozený rámec pro ukazatele udržitelného rozvoje. FDES / PSRF se používá kvůli přehlednosti statistiky a informačních ukazatelů v oblasti lidské činnosti, jejich dopady na životní prostředí a reakce vlády i individualistů na tyto dopady.

V následujících tabulkách jsou shrnuty indikátory rozvoje regionu dle OECD a ČSÚ, jak již bylo výše zmíněno. Tyto indikátory budou použity pro měření rozvoje regionu v kapitole Rozbor a měření indikátorů rozvoje Jihočeského a Plzeňského kraje.

Tabulka 4: Ekonomické indikátory rozvoje regionu

Indikátor	Měřicí jednotka
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji celkem	přep. os.
Vzniklé subjekty celkem	počet
Zalesňování	ha
Těžba dřeva	m ³ b. k.
Průmysl: průměrný počet subjektů	počet
Stavebnictví: průměrný počet subjektů	počet
Dokončené byty	počet
CR: Hromadná ubytovací zařízení	počet
CR: Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet
CR: Hosté celkem	osoby
CR: Průměrná doba pobytu	dny

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů OECD a ČSÚ

Tabulka 5: Sociální indikátory rozvoje regionu

Indikátor	Měřicí jednotka
Obyvatelstvo (15 a více let) s vysokoškolským vzděláním	%
Zaměstnaní v zemědělství	%
Zaměstnaní ve službách	%
Míra zaměstnanosti	%
Obecná míra nezaměstnanosti	%
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce	osoby
z toho: osoby se zdravotním postižením	
Volná pracovní místa	počet
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet
Čistý disp. důchod domácností na 1 obyvatele	Kč
Lékaři na 1 000 obyvatel	počet
Nemocnice: lůžka	počet

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů OECD a ČSÚ

Tabulka 6: Environmentální indikátory rozvoje regionu

Indikátor	Měřicí jednotka
Ekologičtí zemědělci	0,10
Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy	0,30
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4) ¹⁾	0,15
Nakládání s odpady celkem	0,25
Podíl využitých odpadů	0,05
Pořízené investice na ochranu životního prostředí dle místa investice na 1 obyv.	0,15

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů OECD a ČSÚ

4 Charakteristika Jihočeského kraje

Jihočeský kraj se nachází u jižní hranice České Republiky s Rakouskem a s Německem. Rozloha Jihočeského kraje, která činí 10 057 km², tvoří téměř 13 % celkové rozlohy České Republiky. Vzhledem k rozloze je po Středočeském kraji druhým nejrozlehlejším krajem ČR. Počet obyvatel je 637 098, a proto je to vzhledem k rozloze kraj s nejmenší hustotou zalidnění, ta činí 62,6 obyvatel na km². Krajským městem jsou České Budějovice a kraj se skládá z okresů Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor. V Jihočeském kraji leží poměrně málo obcí, celkem je jich 623, z toho 52 mají statut města, a proto patří mezi málo urbanizovaná území České Republiky. V Jihočeském kraji je ustanoveno 17 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 37 správních obvodů obcí s pověřenými obecními úřady.

Jihočeský kraj je z ekonomického hlediska dle HDP na obyvatele průměrně vyspělý kraj. Není však považován za příliš významného tvůrce HDP v České Republice, podíl HDP kraje na celkovém domácím produktu ČR je pouze 5,5 %. 4,5% míru nezaměstnanosti si však kraj drží stále pod průměrem jak celorepublikovým, tak pod průměrem EU. Velký vliv na nezaměstnanost má věk a vzdělání obyvatel.

O Jihočeský kraj jeví zájem také zahraniční investoři, celkový objem investic, které sem investoři posílají, umísťují kraj na osmé místo v rámci ČR. Hlavními investory jsou Německo, Rakousko a Nizozemí.

Ekonomika Jihočeského kraje se z velké části zabývá zpracováním místních surovinových zdrojů, což výrazně ovlivňuje rozvoj dřevařského a papírenského průmyslu, sklářského a keramického průmyslu a průmyslu stavebních hmot. Textilní průmysl oproti minulosti ztratil na významnosti své pozice. Poměrně podstatná je však výroba tužek, také se čím dál více prosazuje potravinářský průmysl zpracovávající produkty místního zemědělství – pivovarnictví, mlékárenský a masný průmysl. Největší význam pro kraj má zpracovatelský průmysl, zejména výroba potravin a nápojů a výroba dopravních prostředků a zařízení a obchod, dále také opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu nebo činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelské činnosti. V Jihočeském kraji je velmi rozvinuto zemědělství, především rybníkářství a lesnictví. Toto odvětví se významně podílí na údržbě krajiny, a tudíž vytváří příznivé podmínky pro rozvoj části cestovního ruchu, zaměřeného na rekreační

funkci. Z důvodu velkého počtu rybníků je kraj proslulý rybnářstvím, ve kterém má dlouholetou tradici. Na území Jihočeské kraje jsou umístěna výzkumná pracoviště Akademie věd ČR, také Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický a pedagogicko-výzkumná pracoviště dvou univerzit.

Jihočeský kraj se pyšní bohatým přírodním i kulturním dědictvím, což do kraje láká poměrně velký počet turistů. Cestovní ruch poskytuje návštěvníkům především lázeňství, letní i zimní turistiku, městské a venkovské památkové rezervace, lidovou architekturu a tradiční slavnosti nebo různé formy gastroturistiky. Na tvorbu cestovního ruchu má významný vliv sezónnost jednotlivých atraktivit, zároveň je omezen špatnou dostupností těchto atraktivit, také poskytuje omezený rozsah a kvalitu služeb.

V Jihočeském kraji je zaveden velmi dobrý vzdělávací systém. Školní zařízení mají dostatečnou kapacitu i odpovídající kvalitu. Jako problém by se však mohla jevit nedostatečná znalost obyvatel kraje cizích jazyků a nízké dovednosti v oblasti informačních technologií. Na území kraje jsou dosti rozvinuté sociální služby, nachází se zde sociální zařízení pro seniory, pro tělesně a mentálně postižené i pro osoby, které se nacházejí v sociální nouzi. Nedostatečné kapacity v ústavní sociální péči nahrazují terénními službami. Stejně tak se v některých zdravotnických zařízeních nachází málo míst k hospitalizaci, tyto situace se však kraj snaží řešit rozsáhlými rekonstrukcemi, protože zdravotním a sociálním službám je přikládán stále větší význam vzhledem ke zvyšujícímu se věku populace.

Vzhledem k poměrně významné dopravní poloze kraje je infrastruktura na nízké úrovni. Situace se však stále vylepšuje a postupně se výhodné polohy využívá více a více. K nejvýznamnějším projektům z oblasti infrastruktury na území Jihočeského kraje patří výstavba dálnice D3 a na ni navazující rychlostní komunikace R3, dále výstavba rychlostní komunikace R4 a také postupné zlepšování nevyhovujícího stavu stávajících silnic. Vzhledem k této situaci je stále více upřednostňována veřejná doprava před individuální automobilovou dopravou, a proto se rozvíjí systém MHD. Město České Budějovice plánuje více využívat letiště v Plané u Českých Budějovic a zkvalitnit provoz železnice na Šumavě. Dále plánuje modernizovat a rekonstruovat vodárenské sítě. V tomto kraji sídlí Jaderná elektrárna Temelín. V blízké budoucnosti je potřeba zkvalitnit dostupnost telekomunikační infrastruktury a pokrýt celou oblast kraje.

Stav životního prostředí je v současné době uspokojivý. Existuje však řada problematických oblastí, kde je nutnost jejich stav řešit. Z důvodu velké rozlohy vodních ploch Jihočeského kraje (největší rozloha v ČR) je třeba řešit ochranu před povodněmi efektivnějšími protipovodňovými opatřeními. V kraji je zaznamenán pokles nebezpečných opadů, i přes to by v budoucnu mohl být problém se skladováním odpadu formou skládkování. I tak je však ovzduší v tomto kraji považováno za nejčistší v ČR.

Vedle krajského města České Budějovice se v kraji nachází dalších šest významnějších měst. Všechna tato města byla dříve sídla okresních úřadů. Z nich největší urbanizační potenciál mají města České Budějovice, Tábor, Sezimovo Ústí, Strakonice, Jindřichův Hradec, Písek a Český Krumlov, v menší míře lze do nich zahrnout i Třeboň a Prachatice. Nachází se zde také významná rozvojová osa ve směru sever-jih Praha – České Budějovice – Linec, kde se čeká na dokončení výstavby dálnice D3 a rychlostní komunikace R3.

V Jihočeském kraji se nachází velké množství malých obcí, které se vyznačují velkou soudržností a silnou identifikací osob a to vše tvoří venkovský prostor Jihočeského kraje. Téměř všichni občané obcí jsou zapojováni do veřejného života. Tyto oblasti se však potýkají se špatnou dopravní dostupností do krajských center. Velká vzdálenost má také velký vliv na nezaměstnanost obyvatel obcí a dochází tak ke snižování počtu obyvatel těchto obcí z důvodu přesunu do významnějších měst.

Jihočeský kraj se významně podílí na spolupráci v Asociaci krajů ČR, spolupráce se však více projevuje ve vztahu k sousedním krajům. Společně s Plzeňským krajem tvoří region soudržnosti NUTS II Jihozápad. Na území kraje působí dva euroregiony – Euroregion Šumava a Euroregion Silva Nortica. V rámci Evropské územní spolupráce - přeshraniční část Jihočeský kraj spolupracuje s Rakouskem na česko-rakouské a česko-bavorské hranici. Zahraniční vztahy s Horním a Dolním Rakouskem a Dolním Bavorskem mají pro Jihočeský kraj zásadní význam. Kraji se dále podařilo zahájit spolupráci s městy Bern, Bretaň, Košice a také má zastoupení v Bruselu.

Tabulka 7: Přehled silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí Jihočeského kraje

Silné stránky	Slabé stránky
• Strategická geografická poloha v centru Evropy, hranice s Německem a Rakouskem, historické vazby se sousedními regiony; • Rozsáhlá část území s rozmanitou krajinou a zachovalým původním rázem; • Dlouhodobě stabilní ekonomický růst; • Rozmach malého a středního podnikání; • Nízká míra nezaměstnanosti na většině území kraje v dlouhodobém měřítku; • Nízký podíl kriminality ve srovnání s jinými kraji ČR; • Zastoupení Jihočeské univerzity, Vysoké školy technické a ekonomické, Fakulty managementu VŠE a soukromých vysokých škol; • Odborné zázemí a množství možností poskytované Jihočeskou univerzitou a ústavem AV ČR v oblasti ekologie, biologických a biomedicínských oborů, trvale udržitelného rozvoje a zemědělství; • Zásoby biomasy jako obnovitelné suroviny; • Rozsáhlé zastoupení odvětví rybníkářství oproti zbylému území ČR; • Aktivní přírůstek obyvatelstva prostřednictvím migrace (přistěhovalí > vystěhovalí) v dlouhodobém měřítku na úrovni kraje; • Různoběžné rozmístění přirozených center v podobě měst střední velikosti; • Navyšující se bytová výstavba (zejména v obcích sousedících s velkými městy); • Vysoký rozvojový potenciál cestovního ruchu; zachovalá, ekologicky hodnotná, turisticky atraktivní a tradičně kulturní krajina) • Přítomnost lázeňských sídel; • Vhodné zázemí pro sportovní vyžití (rozvoj cykloturistika, vodní doprava, hippoturistika); • Rozsáhlá silniční a železniční síť; • Zlepšující se technický stav dopravních cest (hlavně silnic nižších tříd); • Aplikace krajského systému zásobování pitnou vodou (velká bilanční rezerva, vysoká kvalitou vody); • Rozvoj transformace sítě zdravotnických zařízení (nemocnic); • Rozvoj tvorby registru poskytovatelů sociálních služeb s oprávněním tyto služby poskytovat; • Rozmach sítě neziskových organizací; • Rozdělení kraje na dílčí územní plány	• Socioekonomické disparity mezi některými částmi kraje; • Chybějící dopravní napojení na dálnici D3 a nedobudované rychlostní silnice R3 a R4; • Pozvolná modernizace IV. tranzitního železničního koridoru (úsek Praha – České Budějovice) a nevyhovující kvalita parametrů tratě v úseku České Budějovice – Linz; • Nedostatek obchvatů sídel (zejména na silnicích I. a II. třídy); • Velké množství ekonomicky slabších obcí s malým počtem obyvatel; • Nevyhovující investiční vybavenost zařízení ve zdravotnických a sociálních službách, včetně struktury a kapacit; • Nedostatečně transformovaná síť sociálních služeb (v rámci místní, časové a ekonomické dostupnosti); • Nevyhovující stavebně-technický stav některých pobytových zařízení zdravotních asociálních služeb; • Nízký příliv investic a omezená upotřebitelnost pracovní síly pro rozsáhlejší investice; • Malá nabídka vysokoškolského vzdělávání v technickém směru; • Nedostatek pracovníků technického zaměření; • Omezené možnosti dalšího vzdělávání a nevyhovující systém celoživotního vzdělávání; • Výzkumu, vývoji a inovace (VaVaI), nejsou dostatečně rozvinuty a podporovány; • Malý podíl progresivních odvětví (z hlediska HDP a zaměstnanosti); • Nedostatečné využití obnovitelných zdrojů energie (zejména travní a dřevní biomasy) • Nedostatek inovativních technologických zařízení zajišťující materiállové a energetické využívání nebo odstraňování komunálních odpadů; • V některých částech území kraje je nevhodně využita zemědělská půda (např. vysoká míra zornění bez ekostabilizačních prvků); • Zastaralý technický stav některých regionálních železničních tratí; • Nedostatečně zajištěná infrastruktura pro volnočasové aktivity; • Nevyhovující stav některých technických

(Českobudějovická sídelní regionální aglomerace, Tábořsko, Českokrumlovsko) a rozvoj zásad územního rozvoje kraje v souladu s novelizovaným stavebním zákonem; • Předchozí zkušenosti s čerpáním finančních prostředků z evropských zdrojů.	a kulturně-historických památek; • Nabídka cestovního ruchu pouze v sezónním období); • Nereprezentativní stav okolí hlavních komunikací (např. nedostatek odpočívadel, černé skládky, prostituce).
Příležitosti	Ohrožení
• Rozvoj technologicky náročnějších výrobních procesů a rozčlenění ekonomických činností; • Tvorba funkčních systémových vazeb veřejných vzdělávacích a výzkumných institucí a podnikatelského sektoru pro využití výsledků výzkumu a vývoje v podnikatelské praxi; • Umožnění vzniku mezinárodně konkurenceschopných výzkumných center na území kraje (základ pro rozvoj výzkumu a inovací v regionu); • Prostor k rozvoji specializovaných podnikatelských služeb; • Podpora a rozvoj socioekonomických a kulturních aktivit s Rakouskem a Německem s důrazem na nové možnosti přeshraniční spolupráce v rámci nové soudržné politiky EU v letech 2007 – 2013; • Trvale udržitelné využití kulturního dědictví a krajinné rozmanitosti pro rozvoj cestovního ruchu a služeb (zahrnující lázeňství); • Budování sítě cyklotras v regionu; • Podpora bytové výstavby a modernizace stávající zástavby přispívající ke stabilizaci sídelní struktury kraje; • Optimalizace formy vzdělávání dle požadavků trhu práce; • Rozmach a podpora volnočasových aktivit jako prevence sociálních problémů; • Zajištění kvalitnější zdravotní péče a aplikace vývoje v této oblasti; • Vybudování dálnice D3, rychlostní komunikace R3 a dokončení modernizace IV. tranzitního železničního koridoru, která zahrnuje rekonstrukci tratě České Budějovice – Linz; • Dostavba rychlostní komunikace R4 a modernizace silnice I/4; • Výstavba logistického centra v lokalitě České Budějovice – Nemanice s napojením na D3; • Přísun investic k provozu letiště v Plané u Českých Budějovic a jeho využití v	• Nepříznivý vývoj zdravotního stavu obyvatelstva vlivem stárnutí populace a nezdravým životním stylem, s čímž souvisí rostoucí náklady na zdravotní a sociální služby; • Nevýrazný podíl zdravotních pojišťoven na úhradě zdravotní ošetrovatelské péče v pobytových zařízeních sociálních služeb; • Nízká kapacita odborných i praktických lékařů zajišťujících zdravotní péči; • Zastaralý systém financování sociálních služeb a nedostatečné využívání vícezdrojového financování; • Negativní ekonomické dopady globalizačních procesů; • Zpomalení výstavby a nedokončení dálnice D3, rychlostní silnice R3 a R4 (včetně modernizace I/4 ve směru Praha – Strakonice – Strážný – Pasov); • Pomalá výstavba IV. tranzitního železničního koridoru z důvodu nedostatku finančních prostředků; • Prohloubení socioekonomických disparit uvnitř kraje a omezení dostupnosti služeb, pracovních příležitostí a dopravní dopravy pro venkov; • Negativní dopad špatně aplikovaných veřejných rozpočtů na rozvoj kraje a obcí; • Vysoké náklady na rekonstrukci bytů zejména v panelové výstavbě; • Neatraktivní podnikatelské prostředí; • Útlum zpracovatelského průmyslu a pokračování výrobních procesů s nízkou přidanou hodnotou; • Ohrožení stavu kulturních movitých a nemovitých památek (nedostatek finančních zdrojů); • Nespolečná spolupráce veřejného a soukromého sektoru v cestovním ruchu; • Pozvolný rozvoj managementu ČR a nejasnosti v rozdělení kompetencí v oblasti ČR; • Sřet zájmů mezi rozvojovými záměry a zájmy ochrany přírody; • Rostoucí zatížení silnic a zhoršení jejich

mezinárodním provozu pro veřejnost; • Rozšíření stávajících přeshraničních dopravních komunikací a technických sítí; • Uvážlivý rozvoj a management chráněných území a přírodně cenných oblastí; • Využití bývalých vojenských i opuštěných rozsáhlých objektů (brownfields), včetně revitalizace vojenského újezdu Boletice; • Využití řeky Vltavy pro příležitostnou vodní dopravu; • Navýšení ekologického zemědělství a rozvoj mimoprodukčních funkcí zemědělství; • Využití obnovitelných zdrojů energie v souladu se závazkem vůči EU; • Lepší kvalita života ve městech a na venkově prostřednictvím strukturálních fondů EU a nově koncipované politiky rozvoje venkova EU; • Spolupráce mezi veřejnou správou, neziskovým sektorem a podnikatelským sektorem (včetně zajištění kvality veřejných služeb); • Zavedení e-governmentu; • Účelné čerpání prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti EU.	technického stavu; • Problematické splnění směrnic EU o čištění odpadních vod; • Převažující způsob odstraňování odpadů skládkováním; • Nedokončení rekultivace úložiště rud MAPE Mydlovary; • Nezajištění péče o tvorbu a obnovu krajiny a neuskutečnění navyšování její ekologické stability; • Zástavba volné krajiny (mimo území určená k zástavbě ÚPD); • Chybějící volné tržní prostředí v zemědělství (navyšuje se závislost konkurenceschopnosti zemědělství na dotační politice státu a EU); • Navyšování fragmentace krajiny vedoucí k omezení volné migrace druhů.

Zdroj: Strategie Programu rozvoje Jihočeského kraje (2007)

5 Charakteristika Plzeňského kraje

Plzeňský kraj leží mezi Prahou a našimi západními hranicemi se sousedním Německem. Jeho sousedy jsou Středočeský kraj, Ústecký kraj, Karlovarský kraj a Jihočeský kraj. Plzeňský kraj se se svou rozlohou 7 561 km² může pyšnit statutem třetí největší kraj v České Republice. Je však druhým krajem s nejnižší populací; se svým počtem obyvatel 575 123 se řadí až na deváté místo. Na 1 km² tedy připadá pouze 76 obyvatel. Číslo celkového počtu obyvatel je pouze 5,4 % z celkové populace České Republiky, která má 10 538 275 obyvatel. Plzeňský kraj je tvořen krajským městem Plzeň a dále tzv. venkovskou strukturou, tzn. velkým počtem obcí s počtem obyvatel do 2 000. Tyto menší obce představují 30 % celkové populace Plzeňského kraje a zabírají více než 80 % celkové rozlohy tohoto kraje.

Jelikož je Plzeň krajským městem, je přirozeně považována za centrum Plzeňského kraje. Plzeň se v současnosti dostává mezi nejvýznamnější města České Republiky a to nejen svou velikostí, díky které drží pozici čtvrtého největšího města ČR. V Plzni žije 167 000 obyvatel, což je 30 % celkové populace Plzeňského kraje. Mezi další významnější města Plzeňského kraje lze zařadit Klatovy, Rokycany, Domažlice nebo Tachov, určitou důležitostí se však pyšní také menší města jako Sušice nebo Stříbro.

Plzeňský kraj je považován za průměrně ekonomicky rozvinutý kraj ČR a na tom má jistý podíl i to, že HDP kraje tvoří 5,5 % na celkové tvorbě HDP České Republiky. Toto číslo představuje poměrně vysoký podíl HDP na obyvatele, a proto kraj patří ke špičkám v ekonomické výkonnosti regionů, konkrétně se řadí na páté místo v rámci České Republiky. Největší podíl na ekonomické výkonnosti má přirozeně krajské město Plzeň, které vytváří necelé dvě třetiny celkového HDP kraje. Plzeň také poskytuje okolo 35 % pracovních míst z celého Plzeňského kraje. Díky nízké hustotě zalidnění se pyšní nízkou mírou nezaměstnanosti, které v současné době činí 5,28 %. Největším tvůrcem HDP kraje je odvětví průmyslu, ve kterém má v tomto kraji nevyšší význam strojírenství, průmysl stavebních hmot a keramiky, potravinářství, výroba a distribuce energií a také hutnictví. Na celkovém počtu průmyslových podniků v kraji představují 3,4 % pouze společnosti s účastí zahraničního kapitálu, tato hodnota je dvojnásobně vyšší než průměr v celé České Republice. Podle počtu přímých zahraničních investic na obyvatele drží Plzeňský kraj čtvrté místo hned za Prahou, Středočeským krajem

a Ústeckým krajem. Na tuto úctyhodnou pozici má vliv především výhodná dopravní poloha, velkým význam je také přikládán vybudování dálnic D5. Atraktivní cíl zahraničních investic je lehký průmysl a logistika. Celkový efekt přímých zahraničních investic se pozitivně projevuje ve všech částech kraje i přes to, že zhruba 70 % všech investic míří do metropolitní Plzně. Plzeň-město je na třetím místě, co se týče podílu cizinců na pracovní síle, z důvodu zvyšující se poptávky po méně kvalifikované pracovní síle díky přílivu nových investic. Velkým lákadlem pro zahraniční investory je také dlouhodobě velmi nízká nezaměstnanost na poměry České Republiky. V kraji je k dispozici vyšší počet volných pracovních míst a úroveň průměrných mezd je také vyšší než v ostatních krajích. Problémem však zůstává vyšší nezaměstnanost v periferních oblastech.

Hlavní průmyslový podnik umístěný v Plzeňském kraji, mimo řady potravinářských podniků, je Škoda Plzeň. Tento podnik se po transformaci zaměřuje na rozvíjející se odvětví energetiky a dopravy. Na druhou stranu průmyslové zpracování místních surovinových zdrojů je v úpadku a mnohé podniky soustřeďující se na tento průmysl plánují revitalizaci. Jednu z nejdominantnějších rolí průmyslové výroby v dnešní době hraje lehký zpracovatelský průmysl, pro který jsou velmi důležité zahraniční investice v oborech elektrotechniky a výroby automobilových komponentů. Jedním ze zástupců je Panasonic AVC Networks Czech, s.r.o., který se řadí mezi 25 největších podniků v ČR. Zanedbaným oborem jsou však ukazatele vědy a výzkumu v porovnání s ostatními kraji a také by mohl být brán větší zřetel na zastoupení veřejných výzkumných institucí. Důkazem, že je Plzeňský kraj průmyslově velmi dobře vyvinut, je také 36% podíl zaměstnanosti v průmyslu z celkové zaměstnanosti, což je o 6,4 % vyšší průměr než v celé České Republice. Vyšším podílem zaměstnanosti se také pyšní odvětví zemědělství, který je o 1,5 % vyšší než celorepublikový podíl (5,5 %). Nižší průměr však činí zaměstnanost ve službách (49 %), dokonce i v krajském městě Plzeň, kam je soustředěn největší podíl služeb, a zaostává tak v porovnání s jinými krajskými městy.

Rozloha kraje je ze 40 % tvořena lesními plochami, zemědělská půda je však z 85 % nepříznivá pro zemědělskou produkci dle klasifikace používané v rámci EU. Většinová rozloha těchto ploch není využívána z toho důvodu, že plochy jsou označeny jako chráněná území. Plzeňský kraj se mimo jiné zaměřuje na ekonomický rozvoj a to tak, že v posledních letech buduje stále se zdokonalující dopravní a technickou infrastrukturu.

Důkazem je úspěšný industriální park Borská pole a na něj navazující projekt Vědeckotechnického parku Plzeň.

Na tvorbě HDP se také významně podílí cestovní ruch. Turisty sem lákají zejména chráněná území, na kterých se nachází mnohé přírodní parky. V kraji je velká možnost turistiky a cykloturistiky během letních období či zimních sportů v zimních obdobích. Poměrně velké procento turistů tvoří návštěvníci z Německa, kteří to mají blízko díky hraničním přechodům Rozvadov, Železná Ruda a Folmava. Za cestovním ruchem přijíždějí návštěvníci zejména kvůli přírodním hodnotám, historickým památkám a kvůli infrastruktuře pro krátkodobou rekreaci.

Co se týče vybavenosti kraje lůžky, je jejich počet podprůměrný. Lůžková kapacita je však v poslední době rozšiřována, a to nejen v Plzni. V současné době stále stoupá zájem o sportovně rekreační aktivity jakou je cykloturistika nebo hipoturistika. Velmi významnou roli v cestovním ruchu hraje budování infrastruktury. Územní správa se také zaměřuje na kongresovou turistiku, marketing a propagaci a poskytování turistických informací. Na území Plzeňského kraje se nachází asi 40 turistických informačních center a nyní návštěvníci mohou navštívit i nově otevřené mezinárodní centrum Plzeňského kraje na hraničním přechodu Rozvadov.

Plzeňský kraj je také znám pro svou vysokou kvalitu vyučovaných oborů na Západočeské univerzitě, Lékařské fakultně Univerzity Karlovy v Praze či na Metropolitní univerzitě. Pro studium v tomto kraji se rozhodují studenti jak z okolí Plzeňska a okolních regionů, tak zahraniční studenti.

Tabulka 8: Přehled silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí Plzeňského kraje

Silné stránky	Slabé stránky
- Výhodná geografická poloha regionu pro získávání investic - Silné komplexně vybavené centrum Plzeň plnící i funkce nadregionálního významu - Dálnice D5 propojující kraj s centrem státu a s Německem - Dostupnost Plzně a center venkovského osídlení daná relativně hustou a rovnoměrně uspořádanou radiální silniční a železniční sítí - Růst migračního přírůstku a intenzity bytové výstavby - Nízká míra nezaměstnanosti - Kvalitní síť základních a středních škol, dvě vysoké školy universitního typu (8 fakult) - Hustá síť zařízení přednemocniční neodkladné péče - Dobrá kvalita životního prostředí kraje jako celku a bohatý kulturně-historický potenciál	- Nízká hustota osídlení a rozsáhlé nestabilní venkovské oblasti - Výrazné disparity v území (Plzeň: venkov, Plzeňsko: příhraničí) - Historicky nedostatečná dopravní síť silnic nižších tříd a regionálních tratí - Dopravní problémy Plzně - Profesní a územní nerovnováha nabídky a poptávky na trhu práce - Stagnace vědecko-výzkumných a inovačních aktivit, podpory průmyslového výzkumu a vývoje - Nevyhovující kapacity pobytových zařízení sociálních služeb - Nedostatek integrovaných zařízení pro nakládání s odpady regionálního významu
Příležitosti	Ohrožení
- Posílit vazby center na rozvojových osách - Modernizace III. tranzitního železničního koridoru a zlepšení železničního spojení Praha - Mnichov - Zavedení integrovaného dopravního systému - Propojení systému vzdělávání, vědy, výzkumu a praxe - Zavedení systému celoživotního učení - Podpora investic tvořících vyšší přidanou hodnotu - Efektivní využívání obnovitelných zdrojů - Modernizace sítě zdravotnických zařízení - Využití místního potenciálu a uplatnění marketingu pro rozvoj cestovního ruchu - Využití evropských fondů	- Narušení sídelní struktury ve venkovských oblastech - Příprava a realizace dopravních staveb - Zhoršování věkové struktury s dopady na školství, sociální oblast, zdravotnictví a ekonomiku - Ohrožení existence některých škol ve venkovských obcích - Nezájem o technické obory a učňovské školství - Odchodu nejvíce kvalifikované pracovní síly mimo region - Odchod firem využívajících jako konkurenční výhodu levnou pracovní sílu - Nesplnění požadavků právních předpisů EU o čištění odpadních vod - Nedostatečné zdroje pro veřejné investice

Zdroj: Aktualizace Programu rozvoje Plzeňského kraje (2008)

6 Program rozvoje Plzeňského a Jihočeského kraje

Vliv strategického plánování na rozvoj vybraných obcí a regionů bude měřen v regionu Jihozápad. Aby mohlo být strategické plánování porovnáno, Jihočeský kraj a Plzeňský kraj je měřen každý zvlášť. Hlavním zdrojem celé této kapitoly jsou Programy rozvoje Plzeňského a Jihočeského kraje za období 2007 – 2013.

6.1 Strategické plánování Plzeňského kraje

Na základě provedené SWOT analýzy Plzeňského kraje, která je uvedena v kapitole 5, byla vytvořena rozvojová strategie. Byla zformulována podle poznatků slabých a silných stránek neboli dle předností a naopak nedostatků Plzeňského kraje, a dále podle možných příležitostí, rozvojových možností. Samozřejmě velká pozornost je věnována i potenciálnímu ohrožení. Východiskem pro popis celkové strategie, respektující rozvojová a naopak problémová témata, je globální cíl. Globální cíle regionálních operačních systémů se obecně zaměřují na urychlení rozvoje daného regionu, na zvýšení jeho konkurenceschopnosti, zvýšení kvality života a celkově na zajištění udržitelného rozvoje.

Kvůli rostoucí migraci Plzeňskému kraji v současnosti narůstá hodnota populace. Lze tedy konstatovat, že kraj se momentálně nachází v období populačního růstu. Z ekonomického hlediska je tento kraj velmi atraktivní. Ekonomickou výkonnost i zaměstnanost si kraj drží stále na dobrých hodnotách. Avšak i přesto se stále klade větší důraz na kvalitu. Do otázky kvality lze zařadit zvyšování kvality investic v podobě investic do strategických služeb, znalostního odvětví, investice do vědy a výzkumu, které dlouhodobě přispívají k udržení a zvyšování konkurenceschopnosti. I populační vývoj potvrzuje vysokou atraktivitu kraje. Kraj se více zajímá o vzdělané a kvalifikované migranty ze zahraničí, kteří přispívají ke zvyšování kvality.

Kromě zvyšování kvality investic se nesmí opomenout zvyšování životní úrovně obyvatel. Ta je v kraji poměrně dobrá, ale i přesto je nutné zlepšovat i další životní podmínky. V porovnání s ostatními kraji mzdy zaměstnanců a míra nezaměstnanosti vykazují příznivé hodnoty. Problémem by se mohl jevit nedostatek kvalitních pracovních sil. Právě ty jsou důležité pro zvyšování kvality. Obyvatelé mění své

požadavky na nabídku bydlení. Požadují lepší dostupnost bydlení a dostupnost služeb obecně. To může být považována za další důsledek současného vývoje kraje.

6.1.1 Cíle Programu

Po zhodnocení a zanalyzování situace Plzeňského kraje byl zformulován globální cíl rozvoje: „*Zvýšit kvalitu života obyvatel Plzeňského kraje*“.

Tento cíl klade důraz především na naplňování hmotných i nehmotných potřeb obyvatel, tzn. předpokladem je rozvinout občanskou a technickou vybavenost, hlavně rozvoj dopravy a služeb. Ovšem nutností je soustředit se i na kvalitní ekonomický rozvoj. Pro trvale udržitelný rozvoj je nezbytné zlepšovat kvalitní životní podmínky obyvatel vč. Životního prostředí. Tyto kroky obecně vedou ke zlepšování atraktivity Plzeňského kraje nejen pro návštěvníky a turisty ale i pro investory.

Na základě formulace globálního cíle lze odvodit i následující specifické cíle Programu:

- Udržet postavení kraje z hlediska ekonomické výkonnosti v rámci ČR
- Zkvalitnit podmínky pro život, vzdělání a práci v Plzeňském kraji
- Zlepšit technickou vybavenost sídel a jejich vazby
- Eliminovat hlavní problémy a rizika v životním prostředí

Vzhledem k tomu, že se Plzeňský kraj vyznačuje velkými rozdíly v rozvojových možnostech centra a venkova a také rozdíly mezi příměstským územím a příhraničím, strategie respektuje tři základní typy urbanistické struktury, a to Plzeň, další centra a venkov.

Plzeň je metropole vyznačována dominantním centrem. Centra venkovských oblastí jsou populačně větší a odlišuje je poloha. Kvůli vysokému počtu obyvatel venkovských obcí tvoří další Plzeňská centra přibližně 4/5 celkové rozlohy. A proto se venkovu věnuje pozornost a promítá se do vymezení průřezového problémového okruhu venkov. Následující schéma vypovídá o Rozvojové strategii Programu.

Obrázek 3: Rozvojová strategie Programu Plzeňského kraje

globální cíl programu	ZVÝŠIT KVALITU ŽIVOTA OBYVATEL					
odvětvové problémové okruhy	základní typy urbanistické struktury Plzeňského kraje			prvky akcelerace		
	Plzeň	centra venkovského osídlení	venkov = průřezový problémový okruh			
ekonomika	Specifický cíl programu: Zlepšit kvalitu pracovních příležitostí		Specifický cíl programu: Dosáhnout trvale udržitelný rozvoj venkova			
lidské zdroje	Specifický cíl programu: Zkvalitnit podmínky pro život, vzdělání a práci					
územní rozvoj	Specifický cíl programu: Zlepšit technickou vybavenost sídel a jejich vazby					
životní prostředí	Specifický cíl programu: Eliminovat hlavní problémy a rizika životního prostředí					

Zdroj: Aktualizace Programu rozvoje Plzeňského kraje (2008)

6.1.2 Prioritní osy Programu rozvoje Plzeňského kraje

Vzhledem ke stanovenému globálnímu cíli a následně i specifických cílů byly stanoveny následující prioritní osy sestavené na základě rozvojových problémů a příležitostí Plzeňského kraje.

Tabulka 9: Přehled prioritních os Programu rozvoje Plzeňského kraje

Prioritní osa	Název
Prioritní osa 1	Ekonomika
Prioritní osa 2	Lidské zdroje
Prioritní osa 3	Územní rozvoj
Prioritní osa 4	Venkov
Prioritní osa 5	Životní prostředí

Zdroj: Aktualizace Programu rozvoje Plzeňského kraje (2008)

Prioritní osa 1: Ekonomika

Hlavním cílem prioritní osy Ekonomika je *zlepšit kvalitu pracovních příležitostí*. Mezi další dílčí cíle patří minimalizovat vnitroregionální rozdíly, rozšířit atraktivitu regionálních center (budování infrastruktury, rozšíření nových pracovních funkcí), rozvoj aktivit vedoucí k podpoře venkova s cennou rekreačně atraktivní krajinou kvůli podpoření cestovního ruchu, který je považován za odvětví s nedostatečně využitým potenciálem.

Tabulka 10: Přehled prioritní osy 1: Ekonomika

Opatření	Název
Opatření 1.1.	Rozvoj podnikatelské infrastruktury
Opatření 1.2.	Podpora MSP a inovací
Opatření 1.3.	Rozvoj cestovního ruchu

Zdroj: Aktualizace Programu rozvoje Plzeňského kraje (2008)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci opatření prioritní osy 1

- Uskutečnění významných investic v oblasti dopravy a technické infrastruktury
- Výstavba budov a zvýšení vybavenosti výzkumných center, školících center, podnikatelských inkubátorů a center strategických služeb
- Budování podniků na disponibilních nevyužívaných plochách, tzv. brownfields
- Zprostředkování informací a poradenských služeb v oblasti čerpání finančních podpor MSP
- Podpora zájmu o zahájení podnikatelské činnosti (především pro absolventy škol)
- Činnosti s cílem zatraaktivnit technické obory a řemesla, výzkum a vývoj
- Podpora projektů zaměřující se na spolupráci škol a podniků
- Restaurování památek pro cestovní ruch a jejich využití
- Budování a zdokonalování sítě turistických cest a cyklotras
- Rozšíření stravovacích a ubytovacích objektů
- Kompletování nabídek atraktivit cestovního ruchu a zvyšování dostupnosti informací pro turisty

- Zdokonalování sítě informačních systémů a propojení turistických informačních center v rámci krajů
- Vytváření a šíření marketingových informací mezi širší okolí subjektů pomocí veletrhů cestovního ruchu, výstav, public relations či tištěných i elektronických materiálů
- Vzájemná spolupráce nejvýznamnějších činitelů cestovního ruchu

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 1 byly stanoveny následující indikátory:

- Počet podpořených projektů zaměřených na rozvoj dopravy
- Počet nově vytvořených pracovních míst na udržitelný rozvoj měst
- Plocha revitalizovaných nevyužitých zastavěných území (brownfields)
- Počet nově vybudovaných či zrekonstruovaných objektů, výzkumných center, strategických služeb, školicích center
- Počet uskutečněných školení, veletrhů, výstav
- Počet nově vzniklých MSP založených na znalostech a posílení inovační kapacity MSP
- Počet nových či zrekonstruovaných sportovně rekreačních zařízení
- Délka nově vybudovaných cyklostezek
- Počet nově vytvořených či zrekonstruovaných ubytovacích kapacit
- Počet nově vytvořených pracovních míst v oblasti cestovního ruchu

Prioritní osa 2: Lidské zdroje

Hlavním cílem této prioritní osy je *zkvalitnit podmínky pro život, vzdělávání a práci.*

Další dílčí cíle se zabývají sociální a zdravotní péčí, velká pozornost je věnována přednemocniční péči, obecným cílem nejen zlepšit odborné znalosti žáků a studentů, ale i rozvíjet jazykové a počítačové znalosti dětí, zlepšovat zázemí školy, vybavení a připravenost pedagogů. Opatření se zaměřují i na osoby, které jsou nějakým způsobem znevýhodněné v integraci do společnosti nebo v přístupu na trh práce. Dalším dílčím cílem je zkvalitnit některá zařízení k volnočasovým aktivitám.

Tabulka 11: Přehled opatření prioritní osy 2: Lidské zdroje

Opatření	Název
Opatření 2.1	Vzdělávání
Opatření 2.2	Sociální a zdravotní péče
Opatření 2.3	Zaměstnávání osob se speciálními potřebami
Opatření 2.4	Kultura a volný čas

Zdroj: Aktualizace Programu rozvoje Plzeňského kraje (2008)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci opatření prioritní osy 2

- Využívání moderních léčebných technologií a přístrojů
- Podpora subjektů poskytující sociální služby a napomáhající sociální integraci skupin nejen zvyšováním motivace pro začlenění do trhu práce
- Podpora programů připravující subjekty z cílových skupin pro zahájení pracovní činnosti
- Podpora budování a chodu chráněných dílen
- Rozšiřování aktivit, které jsou předmětem vzdělání pro znevýhodněné socioekonomické subjekty
- Výstavba, rekonstrukce a modernizace objektů vzdělávacích institucí
- Zkvalitnění odborné výuky na středních školách a podmínek pro vyučování
- Zvýšení možnosti dalšího vzdělávání dle nároků trhu práce
- Výstavba, rekonstrukce a modernizace objektů zaměřující se na péči o seniory a další skupiny, které se špatně začleňují do sociálního života
- Výstavba, rekonstrukce a vybavení objektů pro kulturní vyžití a efektivního využití volného času
- Zdokonalení technického vybavení volnočasových a kulturních budov

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 2 byly stanoveny následující indikátory:

- Plocha regenerovaných a revitalizovaných objektů určených pro rozvoj vzdělání
- Počet zrekonstruovaných a zmodernizovaných objektů vzdělávacích institucí

- Plocha regenerovaných a revitalizovaných objektů určených pro sociální a zdravotní péči
- Počet nově vytvořených chráněných dílen
- Počet podpořených poskytovatelů sociálních služeb a dalších subjektů poskytujících služby napomáhající sociální integraci cílovým skupinám a zvyšují motivaci pro uplatnění na trhu práce
- Počet nových a zrekonstruovaných objektů pro kulturu a volný čas
- Počet zmodernizovaného technického vybavení kulturních a volnočasových zařízení

Prioritní osa 3: Územní rozvoj

Hlavním cílem územního rozvoje je *zlepšit technickou vybavenost sídel a jejich vazby*. Dalšími dílčími cíli jsou zlepšit dopravní infrastrukturu, zvýšit atraktivitu kraje nejen pro návštěvníky ale i pro investory a případné přistěhovalce.

Tabulka 12: Přehled opatření prioritní osy 3: Územní rozvoj

Opatření	Název
Opatření 3.1	Rozvoj sídel a bydlení
Opatření 3.2	Rozvoj dopravní sítě kraje a její návaznosti
Opatření 3.3	Zlepšení dopravní obslužnosti
Opatření 3.4	Rozvoj vodohospodářské infrastruktury

Zdroj: Aktualizace Programu rozvoje Plzeňského kraje (2008)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci opatření prioritní osy 3

- Sanace a revitalizace poškozených areálů a objektů
- Zkrášlení veřejných ploch stavebními úpravami, včetně zeleně a architektonických objektů
- Oprava památkově chráněných území
- Budování a oprava objektů pro občanskou vybavenost
- Revitalizace sídlišť
- Obchvaty sídel na silnicích I. třídy

- Opravy poškozených úseků regionálních silnic
- Vybudování místních komunikací a oprava stávajících pro zajištění větší bezpečnosti a pro možnost navázání nových rozvojových oblastí
- Podpora uskutečnění protipovodňových opatření
- Výstavba a modernizace dopravních terminálů pro veřejnou dopravu, železničních stanic a zastávek

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 3 byly stanoveny následující indikátory:

- Počet regenerovaných a revitalizovaných areálů a objektů v sídlech
- Počet revitalizovaných center sídel a památkově chráněných území
- Délka nových městských (místních) komunikací
- Délka rekonstruovaných městských (místních) komunikací
- Počet rekonstruovaných a modernizovaných dopravních terminálů pro veřejnou dopravu a železničních stanic a zastávek

Prioritní osa 4: Venkov

Hlavním cílem této prioritní osy je *dosáhnout trvale udržitelného rozvoje venkova*.

Dalšími dílčími cíli jsou rozvíjet vztahy mezi centry a venkovem, zvyšovat atraktivitu venkovských obcí pro obyvatele, podnikatele i návštěvníky zkvalitněním technické i občanské vybavenosti a lepší dostupností center. Cílem je také zvýšení nabídky pracovních příležitostí na venkově. V neposlední řadě se do dílčích cílů řadí i vylepšení celkového vzhledu obcí zaměřením se na obnovu typických venkovských sídelních struktur.

Tabulka 13: Přehled opatření prioritní osy 4: Venkov

Opatření	Název
Opatření 1	Venkovská sídla, dostupnost a vybavenost
Opatření 2	Komunikace a spolupráce na venkově
Opatření 3	Pracovní příležitosti na venkově

Zdroj: Aktualizace Programu rozvoje Plzeňského kraje (2008)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci opatření prioritní osy 4

- Revitalizace nevyužívaných ploch vhodných pro podnikatelskou činnost

- Revitalizace a modernizace objektů základní občanské vybavenosti
- Podpora základních škol při dočasném poklesu počtu žáků
- Revitalizace památkově chráněných území
- Sanace nevyužitých bývalých zemědělských ploch
- Podpora vzdělání pomocí kurzů a dalších činností podporující osobní rozvoj
- Budování sítě informačních center
- Rozšíření IT infrastruktury pro podnikatele provozující svou činnost na venkově
- Poskytování poradenství studentům snažící se ověřit, zda lze podnikatelský záměr uvést do praxe
- Podpora venkovské turistiky
- Podpora poskytování sociálních služeb, dopravních služeb

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 4 byly stanoveny následující indikátory:

- Počet regenerovaných a revitalizovaných nevyužitých areálů pro budoucí podnikatelské využití
- Počet nově vytvořených pracovních míst na venkově.
- Počet revitalizovaných památkově chráněných území
- Počet revitalizovaných nevyužitých a zanedbaných bývalých zemědělských areálů
- Počet revitalizovaných a modernizovaných objektů základní občanské vybavenosti

Prioritní osa 5: Životní prostředí

Hlavním cílem prioritní osy životního prostředí je *eliminovat hlavní problémy a rizika životního prostředí*. Mezi další dílčí cíle patří vyřešit problém zátěže obyvatel hlukem a emisemi především z dopravy, dále složité řešení nakládání s odpady a zajištění čistoty sídel. Dalším cílem je efektivní nakládání s energiemi a zvyšování podílu výroby energie z obnovitelných zdrojů a environmentální výchova obyvatel a osvěta.

Tabulka 14: Přehled opatření pro okruh Životní prostředí v Programu rozvoje Plzeňského kraje

Opatření	Název
Opatření 1	Příroda, krajina, ochrana vod
Opatření 2	Odpady
Opatření 3	Úspory energie a obnovitelné zdroje
Opatření 4	Ekologická výchova a osvěta

Zdroj: Aktualizace Programu rozvoje Plzeňského kraje (2008)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci opatření prioritní osy 5

- Rozvoj znalostních soutěží mezi školami v rámci kraje
- Podpora aktivit ve střediskách environmentální výchovy v oblasti vzdělávání a poradenství
- Pořádání světových kampaní zaměřující se na činnosti spojené s životním prostředím
- Zefektivnění svozu tříděného odpadu
- Zvýšení dostupnosti sběrných dvorů (výstavba objektů, změna provozní doby)
- Výstavba budov pro třídění a zpracování odpadu v kraji
- Zvýšení množství nádob na tříděný odpad

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 5 byly stanoveny následující indikátory:

- Počet zmodernizovaných čističek odpadních vod
- Počet nových informačních nástrojů k předpovědi povodňového nebezpečí
- Počet uskutečněných seminářů a školení k environmentální výchově obyvatel
- Nově vybudovaná zařízení pro třídění odpadu a jeho prvotní zpracování

6.2 Strategické plánování Jihočeského kraje

Strategie Programu rozvoje Jihočeského kraje byla stanovena na základě Sociálně-ekonomického profilu Jihočeského kraje, Regionální inovační strategie Jihočeského kraje a dalších strategických dokumentů a z výroků SWOT analýzy, které jsou uvedeny v kapitole 4. Vytvořené prioritní osy zachycují hlavní rozvojová témata a zabývají se řešením zásadních rozvojových problémů Jihočeského kraje v období 2007–2013.

Základem pro stanovování strategie je udržitelný rozvoj ve všech jeho oblastech, tj. v oblasti ekonomické, sociální a environmentální.

Program stanovil vizi rozvoje Jihočeského kraje a to takovou, že bude Jihočeský kraj v horizontu roku 2013 konkurenceschopným a prosperujícím regionem s vysokou kvalitou života obyvatel.

Pokud kraj plně využije rozvojového potenciálu, ekonomika dlouhodobě a stabilně poroste a zároveň bude respektovat principy udržitelného rozvoje. Ekonomický růst bude mít pozitivní vliv na snižování regionálních disparit v rámci kraje a zlepší tak pozici Jihočeského kraje mezi regiony České republiky a Evropské unie. Rozvoj kraje přispěje i spokojenosti obyvatel tohoto kraje.

Program stanovil globální cíl programu rozvoje Jihočeského kraje následovně:

„Zvýšení konkurenceschopnosti Jihočeského kraje založené na zlepšování podmínek pro investice, podnikání a rozvoj cestovního ruchu při zachování přitažlivosti a jedinečnosti území kraje jako dobrého a bezpečného místa pro život obyvatel, a to při respektování zásad udržitelného rozvoje.“

6.2.1 Prioritní osy Programu rozvoje Jihočeského kraje

Následující prioritní osy rozvoje Jihočeského kraje pokrývají základní oblasti rozvojových a stabilizačních příležitostí v intencích udržitelného rozvoje regionu.

Aby bylo možné sledovat úspěšnost plnění Programu rozvoje, byly pro jednotlivé prioritní osy stanoveny konkrétní indikátory pro měření.

Tabulka 15: Přehled prioritních os Programu rozvoje Jihočeského kraje

Prioritní osa	Název
Prioritní osa 1	Ekonomický rozvoj a znalostní ekonomika
Prioritní osa 2	Lidské zdroje a sociální soudržnost
Prioritní osa 3	Dostupnost a infrastruktura
Prioritní osa 4	Rozvoj urbánních prostorů
Prioritní osa 5	Venkovský prostor
Prioritní osa 6	Cestovní ruch, kulturní a přírodní dědictví
Prioritní osa 7	Efektivní veřejná správa a modernizace institucí

Zdroj: Strategie Programu rozvoje Jihočeského kraje (2007)

Každá z těchto prioritních os je dále členěna na opatření, kde jsou podrobněji rozvedeny jednotlivé problémy a aktivity, na které je nutné se v regionu v programovém období 2007 – 2013 zaměřit.

Prioritní osa 1: Ekonomický rozvoj a znalostní ekonomika

Hlavním cílem prioritní osy ekonomického rozvoje a znalostní ekonomiky je *zlepšit podmínky pro podnikání na území Jihočeského kraje, posilování konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů a využívání kapacit výzkumu a vývoje jako zdroje inovací podnikatelského sektoru*. Dílčími cíli jsou podpora rozvoje podnikatelské infrastruktury, zlepšit dostupnost finančních zdrojů začínajících malých podnikatelů.

Tabulka 16: Opatření prioritní osy 1: Ekonomický rozvoj a znalostní ekonomika

Opatření	Název
Opatření 1.1.	Rozvoj podnikatelského prostředí
Opatření 1.2.	Posilování konkurenceschopnosti
Opatření 1.3.	Rozvoj výzkumných a rozvojových kapacit

Zdroj: Strategie programu Rozvoje Jihočeského kraje (2007)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci opatření prioritní osy 1

- Zlepšit dostupnost finančních zdrojů pro začínající malé podnikatele (mikropůjčky, záruky)
- Podpora podnikatelských subjektů navázat spolupráci se zahraničními partnery (konference, veletrhy, podnikatelské mise, společné projekty)
- Podpora vzniku nových atraktivních pracovních příležitostí

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 1 byly stanoveny následující indikátory:

- Počet uskutečněných konferencí, veletrhů a společných projektů k podpoře podnikatelských subjektů navázat spolupráci se zahraničními partnery
- Počet nově vytvořených atraktivních pracovních míst v oblasti podpory ekonomického rozvoje

Prioritní osa 2: Lidské zdroje a sociální soudržnost

Hlavním cílem této prioritní osy je *rozvoj vzdělávání, inovativních nástrojů trhu práce, rozvoj sociální infrastruktury i zařízení v oblasti sportu a zájmové činnosti, zlepšování kvality zdravotnických a sociálních služeb a jejich optimalizace v Jihočeském kraji.*

Tabulka 17: Opatření prioritní osy 2: Lidské zdroje a sociální soudržnost

Opatření	Název
Opatření 2.1.	Rozvoj celoživotního učení
Opatření 2.2.	Trh práce
Opatření 2.3.	Sociální a zdravotní oblast
Opatření 3.4.	Podpora volnočasových aktivit

Zdroj: Strategie Programu rozvoje Jihočeského kraje (2007)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci opatření prioritní osy 2

- Podpora rozvoje celoživotního vzdělávání zahrnující i další nabídky programů vzdělávání
- Rozvoj specializovaných vzdělávacích programů v oblasti cestovního ruchu, lázeňství

- Podpora zvýšení zájmu o studium technických a přírodovědně zaměřených oborů
- Modernizace a rozvoj škol a školských zařízení s ohledem na požadavky trhu práce
- Využívání sociální ekonomiky jako nástroje pro tvorbu pracovních míst pro znevýhodněné skupiny na trhu práce v hospodářsky slabých a vylidňujících se mikroregionech
- Podpora propagace a programů zdravého životního stylu jako prevence civilizačních chorob a nemocí spojených se stárnutím populace

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 2 byly stanoveny následující indikátory:

- Plocha regenerovaných a revitalizovaných objektů určených pro rozvoj vzdělání
- Počet vytvořených programů celoživotního vzdělávání a dalších specializovaných vzdělávacích programů v oblasti cestovního ruchu, lázeňství
- Počet nově pořízených školských zařízení
- Počet nových pracovních míst v mikroregionech pro znevýhodněné skupiny využitím sociální ekonomiky
- Počet podpořených programů zdravého životního stylu

Prioritní osa 3: Dostupnost a infrastruktura

Hlavním strategickým cílem této prioritní osy je *zlepšit stávající stav a budování nové dopravní a technické infrastruktury, zlepšení podmínek dopravy a dopravní obslužnosti*. Mezi další dílčí cíle patří rozvoj regionálních letišť, snaha rozvoje infrastruktury sloužící pro veřejnou dopravu, rozvoj regionální a místní dopravní infrastruktury včetně výstavby nových parkovacích míst a v neposlední řadě zlepšit podmínky pro pohyb pěších a cyklistů.

Tabulka 18: Opatření prioritní osy 3: Dostupnost a infrastruktura

Opatření	Název
Opatření 3.1.	Infrastruktura
Opatření 3.2.	Dopravní obslužnost

Zdroj: Strategie programu Rozvoje Jihočeského kraje (2007)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci opatření prioritní osy 3

- Rekonstrukce a modernizace letiště České Budějovice a dále jeho otevření pro veřejný mezinárodní letecký provoz
- Vzájemné kvalitní propojení významných urbánních center kraje
- Napojení regionální a místní silniční sítě na nadřazenou silniční síť
- Dobudování krajských dopravních spojení, rozvoj dopravy uvnitř kraje
- Výstavba, rekonstrukce a modernizace silnic II. a III. třídy, zejména obchvatů měst a obcí
- Zlepšení podmínek pro pohyb pěších a cyklistů
- Zvýšení kvality vozového parku (např. nízkopodlažní dopravní prostředky s informačními systémy hlasového charakteru)
- Zlepšení podmínek veřejné dopravy v městských oblastech, zlepšit návaznost přestupů a sjednotit tarify
- Zkvalitnění dopravní obslužnosti v kraji, vytváření integrovaných dopravních systémů

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 3 byly stanoveny následující indikátory:

- Délka nových silnic II. a III. třídy
- Délka rekonstruovaných silnic II. a III. Třídy
- Délka nových městských (místních) komunikací
- Délka rekonstruovaných městských (místních) komunikací
- Počet upravených regionálních letišť
- Délka nově vybudovaných cyklostezek
- Počet nově pořízených vozidel kolejové a trakční dopravy ve veřejné dopravě
- Počet podpořených projektů zaměřených na zavádění integrovaných dopravních systémů veřejné dopravy

Prioritní osa 4: Rozvoj urbánních prostorů

Hlavním cílem této prioritní osy je *podpořit roli měst jako přirozených rozvojových center území se zaměřením se na komplexní přístup k řešení jejich specifických problémů*. Dalšími dílčími cíli jsou revitalizovat vybrané objekty měst (centra, veřejné

prostory, obytné zóny, brownfields), vyřešit dopravní situaci ve městech včetně vybudování nových lávek, mostů a kruhových objezdů a v neposlední řadě je posilovat aktivity měst spoluprací s vybranými centry ostatních krajů či sousedních regionů.

Tabulka 19: Opatření prioritní osy 4: Rozvoj urbánních prostorů

Opatření	Název
Opatření 4.1.	Řešení vnitřních problémů měst
Opatření 4.2.	Posilování role měst v území

Zdroj: Strategie programu Rozvoje Jihočeského kraje (2007)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci prioritní osy 4

- Řešení problémů infrastruktury, jakou jsou mosty, lávky, kruhové objezdy, podchody)
- Revitalizace určitých oblastí a čtvrtí ve městech i mimo město (veřejné prostory, tradiční obytné zóny, brownfields)
- Strategická spolupráce s vybranými centry v ostatních krajích (jako například spolupráce s regionem Jihozápad) či v sousedních regionech Rakouska a Německa)
- Uzavření spolupráce mezi městy a společný postup při rozvoji urbanizovaného území

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 4 byly stanoveny následující indikátory:

- Počet regenerovaných a revitalizovaných objektů ve městech
- Počet regenerovaných a revitalizovaných objektů ve venkovských oblastech
- Počet revitalizovaných nevyužitých a zanedbaných areálů (tzv. brownfields)
- Počet nových mostů a lávek
- Počet uzavřených spoluprací Jihočeského kraje s ostatními centry v okolí (Jihozápad, centra Rakouska a Německa)

Prioritní osa 5: Venkovský prostor

Hlavní strategickým cílem prioritní osy Venkovský prostor je *podpora diverzifikace venkovské ekonomiky se zaměřením na využívání moderních forem zemědělství,*

rybářství a lesnictví, za současného využívání potenciálu a zachování místních tradic a hodnot krajiny. Mezi dílčí cíle této prioritní osy patří zlepšit podmínky pro tvorbu nových pracovních příležitostí na venkově, zkvalitnit venkovskou infrastrukturu, rozvoj odbornosti pracovníků v oboru zemědělství a v rybářství a zmodernizování zemědělských podniků včetně opatření nových zařízení pro potřeby zemědělství i lesnictví a rybářství.

Tabulka 20: Opatření prioritní osy 5: Venkovský prostor

Opatření	Název
Opatření 5.1.	Kvalita života na venkově
Opatření 5.2.	Zemědělství
Opatření 5.3.	Lesnictví
Opatření 5.4.	Rybářství

Zdroj: Strategie programu Rozvoje Jihočeského kraje (2007)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci prioritní osy 5

- Vytvoření lepších podmínek pro podporu nově vytvořených pracovních příležitostí v oblasti drobné výroby, řemesla, zemědělská a lesnická výroba, či péče o krajinu
- Podpora problému chybějícího občanského vybavení a služeb, základní obchodní infrastruktury (řešení škály služeb na venkově)
- Podpora vylepšování a zkvalitňování venkovské infrastruktury (především kanalizace) za účelem rozvoje malého a středního podnikání
- Podpora modernizace zemědělských podniků, zvýšení efektivity zemědělské výroby investicemi do technologického vybavení
- Podpora rozvoje nových odbytišť pro zemědělské a rybářské produkty, rozvoj inovací v oblasti výroby
- Rozvoj znalostí pracovníků v oboru zemědělství a rybářství (technické, obchodní i ekonomické znalosti) podporou větší a kvalitnější informovanosti
- Zvýšení hospodářské hodnoty lesů opatřením ke zkvalitňování stavu lesních půd, opatřením k úpravě chemismu a vodního režimu lesních půd
- Nákup nových strojů a zařízení pro budování a zkvalitňování lesních cest, stezek, hrazení bystřin a chodníků

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 5 byly stanoveny následující indikátory:

- Počet nově vytvořených pracovních míst na venkově
- Počet nově založených podniků na venkově
- Počet nově vytvořených nebo revitalizovaných oblastí občanské vybavenosti
- Délka nově vytvořené venkovské infrastruktury
- Délka zrekonstruované venkovské infrastruktury
- Počet uskutečněných školení, seminářů ke zlepšování znalosti pracovníků

Prioritní osa 6: Cestovní ruch, přírodní a kulturní atraktivita

Hlavním cílem cestovního ruchu, přírodní a kulturní atraktivita je především *rozvoj cestovního ruchu a snaha zvýšit využití primárního potenciálu a potenciálu kulturního dědictví s ohledem na zachování jeho specifických hodnot*. Dalšími dílčími cíli jsou snaha o zvýšení počtu návštěvníků prostřednictvím rozvoje infrastruktury pro turisty, ubytovacích kapacit, rozšířit nabídku služeb cestovního ruchu a v neposlední řadě posílit odbornost a kvalifikaci pracovníků působících v cestovním ruchu.

Tabulka 21: Opatření prioritní osy 6: Cestovní ruch, přírodní a kulturní atraktivita

Opatření	Název
Opatření 6.1.	Rozvoj základní a doplňkové infrastruktury CR
Opatření 6.2.	Tvorba a rozvoj konkurenceschopných produktů CR
Opatření 6.3.	Využití kulturního a přírodního dědictví a rozvoj kulturních
Opatření 6.4.	Organizace a management cestovního ruchu
Opatření 6.5.	Marketing a propagace území

Zdroj: Strategie programu Rozvoje Jihočeského kraje (2007)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci prioritní osy 6

- Podpora budování sportovně-rekreačních zařízení
- Podpora využití vojenských areálů či budov na území Jihočeského kraje pro účely sportovní a kulturní a pro vzdělávání
- Budování regionálního areálu zimních sportů a rekreace a i dalších sportovních a turistických zařízení v oblasti Jihočeského kraje

- Rozvíjení využívání informačních systému cestovního ruchu a produktů pro orientaci a směřování návštěvníků
- Rozvoj turistických, cyklistických, vodních, naučných cest a stezek vč. doprovodné infrastruktury a značení
- Rozvoj ubytovacích kapacit
- Získání nových zařízení pro účely lázeňské, wellness a další ozdravné pobyty
- Rozvoj znalostí pracovníků v oboru cestovního ruchu podporou větší a kvalitnější informovanosti
- Revitalizace památek a využití kulturního dědictví v rozvoji cestovního ruchu

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 6 byly stanoveny následující indikátory:

- Délka nově vybudovaných cyklostezek
- Počet nově vybudovaných nebo zrekonstruovaných sportovně rekreačních a turistických zařízení včetně regionálního areálu zimních sportů
- Počet nově vytvořených produktů pro orientaci a směřování návštěvníků
- Počet nově vybudovaných nebo zrekonstruovaných lůžek
- Počet nových zařízení do lázeňství, wellness a jiné ozdravné pobyty
- Počet uskutečněných školení, seminářů ke zlepšování znalosti pracovníků
- Počet zrekonstruovaných památkových objektů

Prioritní osa 7: Efektivní veřejná správa a modernizace institucí

Hlavním cílem prioritní osy je *zvyšování efektivity fungování veřejné správy prostřednictvím využívání moderních nástrojů managementu, marketingu a komunikace včetně zlepšování místní či přeshraniční spolupráce a partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem*. Dalšími dílčími cíli jsou zlepšit dostupnost informací o kraji, zavedení databází projektů a různých analýz, komplexní systém databáze nabízených dotačních titulů na území kraje.

Tabulka 22: Opatření prioritní osy 7: Efektivní veřejná správa a modernizace institucí

Opatření	Název
Opatření 6.1.	Uplatňování moderních koncepčních technologií a strategického plánování veřejné správy, budování a rozvoj krajského a místních systémů sběru dat s využitím progresivních informačních a komunikačních technologií
Opatření 6.2.	Podpora absorpční kapacity při získávání dotačních zdrojů na krajské i místní úrovni;
Opatření 6.3.	Systematická péče o profesní a osobnostní rozvoj pracovníků veřejné správy, vytváření kariérních řádů a postupů, rozvinutý systém dalšího profesního vzdělávání
Opatření 6.4.	Posilování transparentnosti veřejné správy, aktivizace zapojení občanů do přípravy, realizace a sledování účinku (monitoringu) programů či politik

Zdroj: Strategie programu Rozvoje Jihočeského kraje (2007)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci prioritní osy 7

- Zavádění nových systémů řízení kvality veřejné správy
- Zavádění pravidelných analýz území
- Vytváření databáze projektů a příkladů dobré praxe
- Vylepšení odborné připravenosti pracovníků veřejné správy včetně ICT a jazykových dovedností
- Komplexní systém databáze nabízených dotačních titulů na území kraje
- Zapojení široké veřejnosti do procesu všestranného rozvoje a propagace kraje

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 7 byly stanoveny následující indikátory:

- Počet zavedených nových systémů řízení kvality veřejné správy
- Počet nově zavedených pravidelných analýz území
- Počet uskutečněných školení, seminářů ke zlepšování znalosti pracovníků

Prioritní osa 8: Životní prostředí

Hlavním cílem této prioritní osy je *zabezpečit podmínky dílčích aspektů ochrany životního prostředí a zavedení systému řešení integrovaných rizik*. Dalším dílčím cílem zvýšit ekologického uvědomění obyvatel.

Tabulka 23: Opatření prioritní osy 8: Životní prostředí

Opatření	Název
Opatření 8.1.	Životní prostředí a integrovaný přístup k řešení rizik

Zdroj: Strategie programu Rozvoje Jihočeského kraje (2007)

Naplánované aktivity vedoucí k realizaci prioritní osy 8

- Rekonstrukce a dobudování rozvodů pitné vody a napojení dalších lokalit na současné zdroje
- Zlepšení informačních nástrojů a předpovědní funkce povodňové služby a zároveň zlepšit informovanost obyvatelstva o povodňovém nebezpečí
- Ochrana a využívání vodních zdrojů za účelem zlepšení zásobování jakostní pitnou vodou
- Snížení množství vypouštěného znečištění do toků budováním a modernizací čističek odpadních vod
- Podpora projektů k nahrazení skládkování odpadů jinými technologiemi

Pro sledování naplnění cílů prioritní osy 8 byly stanoveny následující indikátory:

- Počet zmodernizovaných čističek odpadních vod
- Počet nových informačních nástrojů k předpovědi povodňového nebezpečí
- Počet podpořených projektů k nahrazení skládkování odpadů jinými technologiemi

7 Vyhodnocení úspěšnosti strategických plánů Jihočeského a Plzeňského kraje

Úspěšnost strategických plánů kraje je hodnocena dle stanovených indikátorů u každé prioritní osy zvlášť. Indikátory mají dle operačních programů stanovené cílové hodnoty, kterých by po ukončení programového období mělo být dosaženo. Úspěšnost naplnění cílových hodnot je uvedena v procentech. Následně je zhodnocena klasickým aritmetickým průměrem celková úspěšnost naplnění plánů. Výchozí hodnoty v následujících tabulkách jsou získány z vyhodnocení programů v Programu rozvoje krajů 2014 – 2020, dále podle jednotlivých operačních programů a strukturálních fondů.

7.1 Úspěšnost strategického plánu Plzeňského kraje

Tabulka 24: Vyhodnocení prioritní osy 1: Ekonomika

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Rozvoj dopravy (počet)	48	85	188
Pracovní místa – rozvoj měst	30	38	126
Brownfields (ha)	4	4,3	107
Objekty, centra	52 000	75 000	144
Školení, veletrhy	30	50	166
Nové MSP	5 000	6 390	127
Sportovně-rekreační zařízení	26	23	88
Délka nových cyklostezek (km)	35	21	60
Ubytovací kapacity	1300	702	54
Pracovní místa – cestovní ruch	76	88	115
Celkem	–	–	117

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 25: Vyhodnocení prioritní osy 2: Lidské zdroje

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Plocha objekty – vzdělávání (m ²)	25 000	22 512	90
Objekty – vzdělávací instituce (m ²)	18 000	21 456	119
Plocha objektů- péče (m ²)	11 000	8 458	76
Chráněné dílny	2	1	50
Podpořené poskytovatelé	2 000	1 780	89
Objekty – volný čas (m ²)	23 000	30 340	131
Volnočasové zařízení	22	24	109
Celkem	–	–	94

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 26: Vyhodnocení prioritní osy 3: Územní rozvoj

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Počet objektů - sídla	25 000	27 890	111
Centra sídel a chrán. území (počet)	30	37	123
Nové městské komunikace (km)	4	5,2	130
Rekonst. městské komunikace (km)	38	32	84
Terminály a železniční zastávky	400	389	97
Celkem	–	–	109

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 27: Vyhodnocení prioritní osy 4: Venkov

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Regenerov. areál pro podnikání	4	5	125
Nová pracovní místa - venkov	20	17	85
Revital. chráněného území (ha)	4	4,5	112
Revital. zemědělské areály (ha)	2	1,3	65
Revit. objekty–obč. vybavenost	13 000	13 678	105
Celkem	–	–	98

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 28: Vyhodnocení prioritní osy 5: Životní prostředí

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Zmodernizování čističky (počet)	4	5	125
Inform.nástroje - povodeň	5	7	140
Semináře, školení	20	18	90
Zařízení – třídění odpadu	8	7	87
Celkem	–	–	110

Zdroj: vlastní zpracování

Cíle Programu rozvoje Plzeňského kraje byly dle údajů z tabulek téměř všechny splněny. Pouze prioritní osy Lidské zdroje a Venkov naplnily cíle na méně než 100 %. Ale jen nepatrně méně – na 94 a 98 %. Průměrná celková úspěšnost všech prioritních os Plzeňského kraje je po sečtení 105 %.

7.2 Úspěšnost strategického plánu Jihočeského kraje

Tabulka 29: Vyhodnocení prioritní osy 1: Ekonomický rozvoj a znalostní ekonomika

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Konference, veletrhy	40	45	112
Pracovní místa – ekonom. rozvoj	60	74	123
Celkem	–	–	117

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 30: Vyhodnocení prioritní osy 2: Lidské zdroje a sociální soudržnost

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Regen.objekty – vzdělání (m ²)	23 000	25 678	111
Vzdělávací programy	10	8	80
Školská zařízení	30	32	106
Prac. místa –znevýhodněné skupiny	10	9	90
Program životní styl	20	25	125
Celkem	–	–	102

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 31: Vyhodnocení prioritní osy 3: Dostupnost a infrastruktura

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Nové silnice II. a III. třídy (km)	15	14,5	96
Rekonstr. silnice II. a III. třídy (km)	110	124,5	113
Nové městské komunikace (km)	5	6,5	130
Rekonstruované městské	40	45	112
Regionální letiště	1	1	100
Délka nových cyklostezek (km)	50	45	90
Kolejová a trakční vozidla	7	13	185
Celkem	–	–	118

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 32: Vyhodnocení prioritní osy 4: Rozvoj urbánních prostorů

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Regenerované objekty – město (m ²)	60 000	67 678	112
Regener. objekty – venkov (m ²)	14 000	16 560	118
Brownfields (ha)	6	5,8	96
Mosty a lávky	40	35	87
Spolupráce s ostatními centry	40	56	140
Celkem	–	–	110

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 33: Vyhodnocení prioritní osy 5: Venkovský prostor

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Pracovní místa - venkov	20	15	75
Podniky na venkově	20	22	110
Nové/revit. oblasti obč.vybav. (m ²)	14 000	14 890	106
Nová venkov. infrastruktura (km)	15	13	86
Zrekonst. venk. infrastruktura (km)	80	87	108
Školení, semináře	15	13	86
Celkem	–	–	95

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 34: Vyhodnocení prioritní osy 6: Cestovní ruch, přírodní a kulturní atraktivity

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Nové cyklostezky (km)	50	45	90
Nová/zrekon. sport. a tur. zařízení	40	45	112
Produkty pro orientaci návštěvníků	15	21	140
Nová nebo zrekonstruovaná lůžka	2 000	2 200	110
Zařízení pro wellness, lázeňství	25	28	112
Školení, semináře	30	42	140
Zrekon. památkové objekty (počet)	40	48	120
Celkem	–	–	117

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 35: Vyhodnocení prioritní osy 7: Efektivní veřejná správa a modernizace institucí

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Systém řízení kvality veř. správy	10	8	80
Zavedené pravidelné analýzy území	20	23	115
Semináře, školení	10	12	120
Celkem	–	–	105

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 36: Vyhodnocení prioritní osy 8: Životní prostředí

Indikátor	Cílová hodnota	Splněno	Úspěšnost (v %)
Zmodern. čističky odpadních vod	5	5	100
Informační nástroje – povodně	6	7	116
Projekty – skládky odpadů	10	8	80
Celkem	–	–	98

Zdroj: vlastní zpracování

Cíle Programu rozvoje Jihočeského kraje byly dle údajů z tabulek také téměř všechny splněny. Pouze prioritní osy Životního prostředí a Venkovského prostoru naplnily cíle na méně než 100 %, konkrétně na 95 a 98 %. Zbylé prioritní osy naplnily cíle nadprůměrně. Celková průměrná úspěšnost všech prioritních os Jihočeského kraje je po sečtení 107 %.

8 Rozbor a měření indikátorů rozvoje Jihočeského a Plzeňského kraje

V této kapitole jsou shrnuty indikátory rozvoje regionu v ekonomické, sociální i environmentální oblasti v Jihočeském a Plzeňském kraji. V tabulkách č. 37, 39 a 41 jsou uvedeny změny údajů ukazatelů v letech 2008 a 2013. Jednotlivé indikátory mají přidělené váhy důležitosti dle Evropské komise. Průměr celkové změny jednotlivých oblastí je vypočten váženým aritmetickým průměrem.

Environmentální oblast

Tabulka 37: Změna ekonomických indikátorů Jihočeského a Plzeňského kraje roku 2008 a 2013

Ukazatel	Váha	Měřicí jednotka	2008		2013		Změna (v %)	
			Jihočeský	Plzeňský	Jihočeský	Plzeňský	Jihočeský	Plzeňský
Ekologičtí zemědělci	0,10	počet	236	175	523	416	222	238
Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy	0,30	%	10,0	7,3	14,2	14,0	142	192
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4) ¹⁾	0,15	t/km ²	2,65	3,15	3,98	3,31	67	95
Nakládání s odpady celkem	0,25	tis. t	2 028	1 279	2 009	820	101	156
Podíl využitých odpadů	0,05	%	26,5	33,2	42,1	43,9	159	132
Pořízené investice na ochranu životního prostředí dle místa investice na 1 obyv.	0,15	Kč	1 418	3 330	2 130	2 430	150	73
Vážený průměr celkové změny	—	%	—	—	—	—	130	152

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ

Z tabulky vyplývá, že ukazatele environmentální oblasti Plzeňského kraje v roce se v roce 2013 o 30 % zvýšily oproti roku 2008. V Jihočeském kraji se zvýšily dokonce o 152 %.

Následující tabulka znázorňuje vývoj environmentálních ukazatelů během let 2008 až 2013. Tabulka je sestavena dle údajů v tabulkách v příloze č. 5 a 6. Červené šipky znamenají negativní vývoj.

Tabulka 38: Vývoj environmentálních ukazatelů během let 2008 – 2013 v Plzeňském a Jihočeském kraji.

Ukazatel	Plzeňský kraj	Jihočeský kraj
Ekologičtí zemědělci	↑	↑
Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy	↑	↑
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4) ¹⁾	↑	↑
Nakládání s odpady celkem	↑	↑
Podíl využitých odpadů	↑	↑
Pořízené investice na ochranu životního prostředí dle místa investice na 1 obyv.	↑	↓

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky environmentálních ukazatelů je patrné, že v Plzeňském kraji je vývoj ukazatelů pozitivní, pouze emise oxidu uhelnatého se negativně se zvyšující tendenci. V Jihočeském kraji mají negativní tendenci nejen emise oxidu uhelnatého, ale i investice na ochranu životního prostředí. Naopak se pozitivně v obou krajích vyvíjí ekologicky obhospodařovaná půda, ekologičtí zemědělci, nakládání s odpady a podíl využitých odpadů. Cílem obou prostředí bylo zlepšit kvalitu životního prostředí. Většina ukazatelů se zlepšila a z toho lze odvodit, že i kvalita životního prostředí se zvýšila. Ovšem patrně se zvýšily i měrné emise oxidu uhelnatého, které kvalitu životního prostředí zhoršují. Může to být následkem vlivů, se kterými strategický plán nepočítal. Nebo to může být způsobené špatně zvolenými aktivitami, které vedou k realizaci stanových cílů.

Sociální oblast

Tabulka 39: Změna sociálních indikátorů Jihočeského a Plzeňského kraje roku 2008 a 2013

Ukazatel	Měřicí jednotka	Váhy	2008		2013		Změna (v %)	
			Jihočeský	Plzeňský	Jihočeský	Plzeňský	Jihočeský	Plzeňský
Obyvatelstvo (15 a více let) s vysokoškolským vzděláním	%	0,08	10,1	10,8	15,0	14,8	149	137
Zaměstnaní v zemědělství	%	0,06	5,7	4,8	5,8	3,5	101	74
Zaměstnaní ve službách	%	0,06	52,2	51,6	53,7	52,7	103	102
Míra zaměstnanosti	%	0,10	57,9	57,8	54,6	57,3	94	99
Obecná míra nezaměstnanosti	%	0,10	2,6	3,6	5,2	5,2	51	69
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce	osoby	0,05	17 505	16 757	31 551	25 709	55	65
z toho: osoby se zdravotním postižením		0,06	3 208	2 858	3 804	3 240	84	88
Volná pracovní místa	počet	0,09	4 188	7 562	2 338	2 575	56	34
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet	0,09	4,2	2,2	13,5	10,0	323	451
Čistý disp. důchod domácností na 1 obyvatele	Kč	0,15	180 486	182 944	181 879	194 678	101	106
Lékaři na 1 000 obyvatel	počet	0,08	3,9	4,4	4,1	4,7	106	106
Nemocnice: lůžka	počet	0,08	3 569	3 435	3 171	3 320	89	97
Vážený průměr celkové změny	—	%	—	—	—	—	111	123

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ

Z tabulky vyplývá, že ukazatele sociální oblasti Plzeňského kraje v roce se v roce 2013 o 11 % zvýšily oproti roku 2008. V Jihočeském kraji se zvýšily o 23 %.

V následující tabulce je ukázán vývoj ukazatelů během let 2008 až 2013. Tabulka je sestavena dle údajů v tabulkách v příloze č. 1 a 2. Červené šipky znamenají negativní vývoj.

Tabulka 40: Vývoj sociálních ukazatelů během let 2008 – 2013 v Plzeňském a Jihočeském kraji.

Ukazatel	Plzeňský kraj	Jihočeský kraj
Obyvatelstvo (15 a více let) s vysokoškolským vzděláním	↑	↑
Zaměstnaní v zemědělství	↑	↓
Zaměstnaní ve službách	↑	↑
Míra zaměstnanosti	↓	↓
Obecná míra nezaměstnanosti	↑	↑
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce	↑	↑
z toho: osoby se zdravotním postižením	↑	↑
Volná pracovní místa	↓	↓
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	↑	↑
Čistý disp. důchod domácností na 1 obyvatele	↑	↑
Lékaři na 1 000 obyvatel	↑	↑
Nemocnice: lůžka	↓	↑

Zdroj: vlastní zpracování

Již na první pohled je z tabulky sociálních ukazatelů viditelné, že v obou krajích převládají negativní vývoje ukazatelů. Míra zaměstnanosti, obecná míra nezaměstnanosti, uchazeči o zaměstnání evidovaní na úřadě práce vč. osob se zdravotním postižením, volná pracovní místa, uchazeči na jedno volné pracovní místo – všechny tyto ukazatele se vyvíjí negativně. V Plzeňském kraji navíc i počet lůžek v nemocnici se snížil a v Jihočeském kraji se negativně snížil i ukazatel zaměstnanosti v zemědělství.

Ekonomická oblast

Tabulka 41: Změna ekonomických indikátorů Jihočeského a Plzeňského kraje roku 2008 a 2013

Ukazatel	Měřicí jednotka	Váhy	2008		2013		Změna (v %)	
			Jihočeský	Plzeňský	Jihočeský	Plzeňský	Jihočeský	Plzeňský
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	0,10	308 539	315 281	330759	359561	107	114
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	0,10	1 967	1 767	2 780	4 398	141	249
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji celkem	přep. os.	0,07	1 898	1 793	2 432	2 980	128	166
Vzniklé subjekty celkem	počet	0,08	6 350	6 536	5 395	4 159	85	64
Zalesňování	ha	0,04	3 027	2 451	2 255	2 329	74	95
Těžba dřeva	m ³ b. k.	0,04	2 246 436	1 803 734	2 071 533	1 654 301	92	92
Průmysl: průměrný počet subjektů	počet	0,07	168	176	157	164	93	93
Stavebnictví: průměrný počet subjektů	počet	0,07	44	37	39	29	89	78
Dokončené byty	počet	0,09	2 707	2 662	1 311	1 445	48	54
CR: Hromadná ubytovací zařízení	počet	0,09	984	501	1 302	573	132	114
CR: Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	0,08	51 381	26 635	61 761	29 589	120	111
CR: Hosté celkem	osoby	0,10	936 032	487 490	1 138 549	558 797	122	115
CR: Průměrná doba pobytu	dny	0,07	4,2	4,0	3,8	3,6	91	91
Vážený průměr celkové změny	%	—	—	—	—	—	104	114

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ

Z tabulky vyplývá, že ukazatele ekonomické oblasti Plzeňského kraje v roce se v roce 2013 navýšily, avšak pouze o 4 % oproti roku 2008. V Jihočeském kraji se zvýšily o 14 %.

V následující tabulce je ukázán vývoj ekonomických ukazatelů během let 2008 až 2013. Tabulka je sestavena dle údajů v tabulkách v příloze č. 3 a 4. Červené šipky znamenají negativní vývoj.

Tabulka 42: Vývoj ekonomických ukazatelů během let 2008 – 2013 v Plzeňském a Jihočeském kraji

Ukazatel	Plzeňský kraj	Jihočeský kraj
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	↑	↑
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	↑	↑
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji celkem	↑	↑
Vzniklé subjekty celkem	↓	↓
Zalesňování	↓	↓
Těžba dřeva	↓	↓
Průmysl: průměrný počet subjektů	↓	↓
Stavebnictví: průměrný počet subjektů	↓	↓
Dokončené byty	↓	↓
CR: Hromadná ubytovací zařízení	↑	↑
CR: Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	↑	↑
CR: Hosté celkem	↑	↑
CR: Průměrná doba pobytu	↓	↓

Zdroj: vlastní zpracování

I zde je zřejmé, že ekonomické ukazatele se také nevyvíjí všechny pozitivně. Z tabulky vyplývá, že se negativně vyvíjí ukazatele průměrné doby pobytu turistů v kraji, dokončených bytů, průměrných subjektů ve stavebnictví i v průmyslu, ukazatel těžby dřeva, zalesňování a celkového počtu subjektů v kraji. Naopak se velmi dobře vyvíjí věda a výzkum, navýšila se kapacita ubytovacích zařízení a celkově i počet hostů krajů.

9 Návrh jednotné metody měření vlivů výběrem vhodných indikátorů

Na základě analýzy z odborných diskuzí Kulatých stolů¹, byl navrhnout index pro měření tohoto vlivu. Z diskuzí vyplývá, že pro rozvoj regionu je důležitý lidský a ekonomický rozvoj. Vzhledem k možnosti vyčerpatelnosti ekonomických zdrojů je důležitá podnikatelská aktivita regionu, která je téměř neomezená. Lidský rozvoj měří index HDI, a proto je tento ukazatel východiskem navrženého indexu pro měření vlivu. Dle účastníků Kulatých stolů na téma regionálního rozvoje jsou důležitým faktorem znalosti a vzdělání obyvatel. Dalším významným faktorem, na který je potřeba se zaměřit je podnikatelská aktivita, jak už bylo zmíněno. A vzhledem k tomu, že hlavní cíle Programů rozvoje regionů se obecně zaměřují na celkovou kvalitu života a spokojenost obyvatel, za další proměnnou je považován HDP na obyvatele, který vyjadřuje životní standard.

Navržený index je pojmenován RDI index (Regional Development Index) a je tedy sestaven na základě HDI indexu a indexu REDI, který měří podnikatelskou aktivitu. Tento index měří vliv strategického plánování na rozvoj obcí a regionů.

Z výše uvedeného vyplývají tři základní oblasti regionálního rozvoje, které jsou sledovány:

- *Podnikatelská aktivita* měřena indexem REDI
- *Vzdělávání* měřena průměrnou a očekávanou dobou vzdělávání
- *Přiměřená životní úroveň* měřena logaritmovaným HDP na 1 obyvatele

Index REDI (Regional Entrepreneurship and Development index) je regionální index měřící aktivitu podnikání a rozvoj podnikání na regionální úrovni. (Evropská komise, 2013)

RDI je geometrický průměr z indexů, které vyjadřují, dle již zmíněných oblastí regionálního rozvoje, tři rozměry – index vzdělávání, index HDP na obyvatele a index REDI. Index vzdělání se stanoví na základě délky vzdělání a očekávané délky vzdělání.

¹ Kulatý stůl neboli anglicky Round Table je forma akademické diskuse. Diskutuje se na určité téma a všichni účastníci mají stejná práva. Lze to nazvat projektem, který přispívá nejen ke zvýšení informovanosti o aktuálních komunikačních prioritách, ale zároveň je i podporou celospolečenských debat o evropských otázkách. Zdroj: Evropská komise

Kvůli hodnotám vyjádřeným v různých jednotkách a rozptylu naměřených hodnot, který je u každého ukazatele jinak vysoký, se musí ukazatele standardizovat pomocí minimálních a maximálních hodnot, kterých index může nabývat.

Obrázek 4: Výpočet standardizované hodnoty

$$\text{Standardizovaná hodnota} = \frac{\text{aktuální hodnota} - \text{minimální hodnota}}{\text{maximální hodnota} - \text{minimální hodnota}}$$

Zdroj: UNDP (2010)

U rozměru vzdělání jsou dva standardizované ukazatele, a proto je potřeba spočítat souhrnný index vzdělání. Spočítá se geometrický průměr z obou standardizovaných ukazatelů a ten se opětovně standardizuje pomocí maximálních a minimálních hodnot.

Obrázek 5: Výpočet indexu vzdělání

$$\text{Geom. průměr} = \sqrt{\text{standardiz. prům. doba vzděl.} * \text{standardiz. oček. doba vzděl.}}$$

$$\text{Index vzdělání} = \frac{\text{geometrický průměr} - \text{min. geometrický průměr}}{\text{max. geometrický průměr} - \text{min. geometrický průměr}}$$

Zdroj: UNDP (2010)

Celkový index RDI se následně získá jako geometrický průměr dílčích standardizovaných indexů.

Obrázek 6: Výpočet RDI

$$\text{RDI} = (\text{Index}_{\text{REDI}} * \text{Index}_{\text{vzdělání}} * \text{Index}_{\text{HDP}})^{1/3}$$

Zdroj: vlastní zpracování

Index nabývá hodnot od nuly do jedné. Čím je hodnota blíže jedné, tím je kvalita rozvoje regionu vyšší.

Tabulka 43: Kategorie regionálního rozvoje dle výsledných hodnot indexu

Kategorie	Hodnota
Velmi vysoký regionální rozvoj	0,8 - 1
Vysoký regionální rozvoj	0,7 – 0,79
Střední regionální rozvoj	0,6 – 0,69
Nízký regionální rozvoj	0 – 0,59

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z UNDP: Human Development Report 2010

Porovnáním tohoto indexu za vybraná období lze kvantifikovat vliv strategického plánování na rozvoj obcí a regionů. Proto ho je považován za jednotnou metodu měření vlivu strategického plánování na rozvoj obcí a regionů.

Tento index je možné využít například i pro rozhodování v otázkách investic do jednotlivých regionů.

9.1 Výpočet RDI indexu pro Jihočeský a Plzeňský kraj

Minimální a maximální hodnoty u REDI jsou dle Evropské komise stanoveny na 10 a 50. Pro předpokládanou délku vzdělávání jsou minima a maxima 0 a 18 a pro průměrnou délku vzdělávání 0 a 15. Pro výpočet HDP na obyvatele byly stanoveny minimální a maximální hodnoty 100 USD a 60 000 USD a při přepočtu HDP z českých korun na americké dolary byl použit průměrný kurz USD/CZK v roce 2013 - 1 USD = 19,565 Kč. Z tohoto období totiž pochází použité hodnoty HDP.

Hodnoty dílčích ukazatelů včetně jejich standardizace dle vzorců uvedených v obrázku č. 4 a č. 5 jsou shrnuty v následující tabulce. Pod tabulkou je uveden výpočet RDI indexu dle vzorce uvedeného v obrázku č. 6.

Tabulka 44: Výpočet RDI indexu roku 2013 pro Jihočeský kraj

Rozměr	Indikátor	Aktuální hodnota	Standard. hodnota
Podnikání	REDI	36	0,65
Vzdělání	Předpokládaná délka vzdělávání	16	0,84
	Průměrná délka vzdělávání (roky)	11,9	
Životní standard	HDP na obyvatele v USD	16 905	0,87

Zdroj: vlastní zpracování

$$\mathbf{RDI}_{\text{Jihočeský kraj}} = (0,65 * 0,84 * 0,87)^{1/3} = \mathbf{0,78}$$

Tabulka 45: Výpočet RDI indexu roku 2013 pro Plzeňský kraj

Rozměr	Indikátor	Aktuální hodnota	Standard. hodnota
Podnikání	REDI	33	0,58
Vzdělání	Předpokládaná délka vzdělávání	16	0,83
	Průměrná délka vzdělávání (roky)	11,8	
Životní standard	HDP na obyvatele v USD	18 377	0,85

Zdroj: vlastní zpracování

$$\mathbf{RDI}_{\text{Plzeňský kraj}} = (0,58 * 0,83 * 0,85)^{1/3} = \mathbf{0,74}$$

Vzhledem k tomu, že RDI index nabývá hodnot 0 až 1, výsledné hodnoty krajů 0,78 a 0,74 vykazují vysoký regionální rozvoj.

10 Závěr

Hlavním cílem práce bylo kvantifikovat vlivy strategického plánování na rozvoj vybraných obcí a regionů České republiky se zaměřením na indikátory rozvoje.

V teoretické části diplomové práce jsou vymezeny základní pojmy regionální politiky, jako například region, typy regionů, regionální rozvoj a jiné. Dále je v této části uvedena problematika strategického plánování.

V praktické části je analyzováno strategické plánování prostřednictvím Programů rozvoje Jihočeského a Plzeňského kraje a jejich strategií. Práce se zabývá měřením vlivu strategického plánování na rozvoj obcí a regionů, které je realizováno kvantifikací naplnění stanovených cílů strategií Programů rozvoje regionů.

Nejprve byly stanoveny indikátory rozvoje regionů, kterými lze vliv strategického plánování na rozvoj obcí a regionů České republiky kvantifikovat. Indikátory rozvoje regionu byly dle OECD rozděleny do oblastí ekonomické, sociální a environmentální. Pomocí těchto indikátorů byl kvantifikován vliv strategického plánování na rozvoj obcí a regionů. Měřeno bylo strategické plánování Programů rozvoje Jihočeského a Plzeňského kraje, které vytvořily strategie pro dosažení stanovených cílů. Dle těchto Programů rozvoje regionů byly stanoveny indikátory, jimiž se zhodnotila úspěšnost naplnění stanovených cílů. Z analýzy vyplynulo, že většina cílů byla naplněna. Ovšem při zhodnocení zrealizovaných strategií zvolenými indikátory rozvoje regionů v oblastech ekonomické, sociální a environmentální vyplynulo, že i přes naplnění téměř všech cílů se některé indikátory naopak zhoršily. V některých případech bylo zjištěno, že i přes 100% naplnění stanoveného cíle se změna indikátoru rozvoje regionu vůbec neprojevila nebo jen nepatrně. Je pravděpodobné, že je to důsledkem špatně zvolených aktivit vedoucích k naplnění cíle, neboť indikátory rozvoje regionu ukazují kvalitu strategického plánování.

Vzhledem k neexistenci jednotné metody měřící vliv strategického plánování na regionální rozvoj byla navržena jednotná metoda měření vlivů strategického plánování na rozvoj obcí a regionů jako výstup práce. Na základě analýzy z odborných diskuzí Kulatých stolů byl navržen index pro měření tohoto vlivu. Existuje mnoho faktorů, které jsou důležité pro rozvoj regionu. Odborníci se shodli na tom, že přímo úměrné je

rozvoji regionu kvalita života obyvatel a podnikatelská aktivita regionu. Na základě této odborné myšlenky se stal východiskem pro stanovení indexu pro měření vlivu strategického plánování na rozvoj obcí a regionů HDI index (Index lidského rozvoje). Index očekávané délky života, méně důležitý pro rozvoj regionu, byl ve vzorci nahrazen indexem REDI, který měří podnikatelskou aktivitu, jež je považována za důležitý faktor rozvoje regionu. Index byl pojmenován názvem RDI index – Regional Development Index (Index regionální rozvoje). Tento index může být přínosem i z obchodně-podnikatelského pohledu či pro ústřední správní orgány. Index nabývá hodnot v intervalu nuly až jedné, přičemž hodnota blížící se jedné vypovídá o vyšší kvalitě rozvoje regionu. Například potenciální investor se dle tohoto indexu může rozhodnout, který region je pro něj lepším podnikatelským prostředím. Správním orgánům může poskytnout informaci o kvalitě rozvoje daného regionu, zároveň tak může být nápomocná například při eliminaci regionálních disparit. Tato diplomová práce může tedy být přínosem i dalším subjektům.

I. Summary

The main objective of this thesis was to quantify the effects of strategic planning for the development of selected municipalities and regions in the Czech Republic with a focus on development indicators. Definitions of basic concepts of regional policy, such as a region, a type of regions or a regional development, are included in the theoretical part. There is also remark to the issue of strategic planning.

There is strategic planning analyzed through the development programs of the South Bohemian and Pilsen region and their strategies. The thesis deals with the measurement of the impact of strategic planning for the development of municipalities and regions, which is realized by quantifying in order to realize the objectives of the Program strategy of regional development.

Firstly the indicators of regional development were established. These indicators are able to quantify an influence strategic planning for the development of municipalities and regions in the Czech Republic. Indicators of regional development according to the OECD were divided into areas of economic, social and environmental. Using these indicators were quantified impact of strategic planning for the development of municipalities and regions. Strategic planning of the Programs for the development of the South Bohemian and Plzeň region were measured. These Programs have developed strategies to achieve those objectives. According to the programs of regional development indicators have established and have evaluated the success of the fulfillment of the objectives set. The analysis showed that most of the objectives have been met. However, in the evaluation of implemented strategies of selected indicators of regional development in the areas of economic, social and environmental indicators revealed that despite fulfilling almost all the goals are some contrary indicators deteriorated. In some cases it was found that despite the 100% filling its objective, change of the indicator of region development wasn't or showed slightly. It is likely that this is the result of poorly selected activities leading to the goal, as the region's development indicators show the quality of strategic planning.

In the absence of uniform methods of measuring the impact of strategic planning for regional development was proposed uniform method of measuring the impact of strategic planning for the development of municipalities and regions as effect

of this thesis. Based on the analysis of expert discussions Roundtables index has designed to measure this impact. There are many factors that are important for the development region. Experts agreed that it is directly proportional to the region's development quality of life of the population and business activity of the region. The index HDI (Human Development Index) has become the basis for establishing an index for measuring the impact of strategic planning for the development of municipalities and regions, based on these scientific ideas.

Index of life expectancy (less important for the development of the region) was replaced in the formula REDI index (measuring business activity) which is considered an important factor in the development of the region. The index was named as RDI index - Regional Development Index (Index of regional development). This index may benefit from the commercial business or looking for a central administrative authorities. The index takes values between zero and one, with value approaching one indicates the higher quality development in the region. For example, a potential investor, according to this index may decide which region is more suitable for him. This index may provide information about the quality of the development of the region for some administrators. It could be helpful in eliminating regional disparities. This thesis could be beneficial to other entities.

Keywords:

RDI index, indicators of regional development, the Program of the South Bohemian and Pilsen region and their strategies regional policy, regional development, strategic plan, strategic planning

II. Seznam použitých zdrojů

Odborná publikace

ALLISON, Michael a Jude KAYE. *Strategic planning for nonprofit organizations: a practical guide and workbook*. 2nd ed. Hoboken, N.J.: Wiley, c2005, xx, 458 p. ISBN 0471445819.

Bartelmus, P., (1997) *Measuring sustainability: data linkage and integration*, in Moldan, B. and Billharz, S. (eds) *Sustainability Indicators: Report of the Project on Indicators of Sustainable development*, Countryside, pp.110-118.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2002, 211 s. ISBN 80-246-0384-5.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. V Praze: Karolinum, 2011, 342 s. Ekonomie studium. ISBN 978-802-4619-743.

DAMBORSKÝ, M., *Prostorový rozvoj*, In: WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., A KOL. *Regionální rozvoj (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, a. s., 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

DORNBUSCH, R. *Makroekonomie*. 1.vyd. Praha: SPN, 1994, 602 s. ISBN 80-042-5556-6.

GOODSTEIN, Leonard David, Timothy M NOLAN a J PFEIFFER. *Applied strategic planning: a comprehensive guide*. New York: McGraw-Hill, c1993. ISBN 00-702-4020-5.

HARROP, J., *Structural Funding and Employment in the European Union: Financing the Path to Integration*. Cheltenham: Edward Elgar, 1996. 169 s. ISBN 978-1-85898-219-9.

HRABÁNKOVÁ, M., L. SVATOŠOVÁ a I. BOHÁČKOVÁ. *Vybrané diagnostické metody pro sledování regionálního rozvoje*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2006. 95 s. ISBN 80-7040-835-9.

JEŽEK, J. K teorii a metodologii regionálního rozvoje. In: *Teorie a metody uplatnitelné v praxi regionálního rozvoje: Sborník příspěvků z konference*. Křtiny: GaREP, 2010, s. 6-18. ISBN 978-80-904308-5-3.

KREJČÍ, T., A KOL. *Regionální rozvoj – teorie, aplikace, regionalizace*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010. 1. vydání. s. 155. ISBN 978-80-7375-414-3.

MOLDAN, Bedřich, Suzanne BILLHARZ a Robyn MATRAVERS. *Sustainability indicators: a report on the project on indicators of sustainable development*. New York: Wiley, 1997, xxi, 415 p. SCOPE report, 58. ISBN 04-719-7352-1.

PAVLÍČKOVÁ, H., HRDINOVÁ, B.: *Posuzování udržitelného regionálního rozvoje pomocí indikátorů v podmínkách ČR*. In *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*. 3. Vyd. Brno: MZLU v Brně, 2008. ISSN 1211-8516.

SAMUELSON, P. A. a W. D. NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Praha: NS Svoboda, 2007, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.

SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu ČR do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003, 114 s. ISBN 80-7329-023-5.

ŠKRABAL, Ivo. *Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů*. 1. vyd. Přerov: Centrum pro komunitní práci, 2006, 182 s. ISBN 80-869-0239-0.

STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

VOLEK, P., PŘENOSIL, J. *Veřejná správa*. 1. vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2005. s. 161. ISBN 978-80-7157-847-5.

WOKOUN, René. *Regionální rozvoj a jeho management v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 244 s. ISBN 978-80-245-1301-0.

WOKOUN, R., A KOL. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2011. s. 474. ISBN 978-80-7380-304-9.

WOKOUN, R., J. MALINOVSKÝ, M. DAMBORSKÝ a J. BLAŤEK, et al. *Regionální rozvoj (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, 480 s. ISBN 80-7201-699-0.

Zákony

Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje [online]. [cit. 2015-08-10].

Dostupné z:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49565&nr=248~2F2000&rpp=15#local-content>

Internetové zdroje

Aktualizace Programu rozvoje Plzeňského kraje 2008 [online]. [cit. 2015-07-05].

Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/aktualizace-programu-rozvoje-plzenskeho-kraje>

BECKER, S. O., EGGER, P. H., VON EHRLICH, M., Going NUTS: The effect of EU Structural Funds on regional performance. *Journal of Public Economics* [online]. [cit. 2015-07-09]. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/journal/00472727/94/9>

Databáze strategií [online]. [cit. 2015-08-11]. Dostupné z: <http://databaze-strategie.cz/cz/jck/strategie/program-rozvoje-jihoceskeho-kraje-2014-2020>

Dočkal, V. *Ústřední pojmy regionální politiky EU*. Středoevropské politické studie, zima 2004. [online]. [cit. 2015-06-29]. Dostupné na www:

<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=192>

Dokument Zásady tvorby indikátorů pro monitoring a evaluaci. [online]. [cit. 2015-06-29]. Dostupné na www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/78c2c85b-1303-4ade-bd8c-666a7301a99a/Zasady-tvorby-indikatoru-pro-monitoring-a-evaluaci>

HDI index[online]. [cit. 2015-07-12]. Dostupné z: <http://www.undp.org/>

Indicators of Regional Development in Western Australia [online]. [cit. 2015-08-02].

Dostupné z: <http://myweb.westnet.com.au/bobcocking/pdfs/Indicators.pdf>

Indicators on Regional Development, University of Innsbruck [online]. [cit. 2015-07-09]. Dostupné z:

<http://www.uibk.ac.at/diamont/downloads/meetings/finalconference/schoenthaler.pdf>

KAHOUN, J. *Ukazatele regionální konkurenceschopnosti v České republice*. Working paper č. 5/2007, CES VŠEM. Praha: CES VŠEM.2007.

Klasifikace územních statistických jednotek NUTS [online]. [cit. 2015-07-14]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_uzemnich_statistickych_jednotek_-cz_nuts-_2011

Mapa skladby (NUTS III a NUTS II v ČR [online]. [cit. 2015-07-29]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>

Národní rozvojový plán ČR [online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Dokumenty/Strategicke-dokumenty/Narodni-rozvojovy-plan-Ceske-republiky-2007-2013>

OECD – Better policies for better lives [online]. [cit. 2015-06-30]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/gov/regional-policy/regionaldevelopment.htm>

OECD Roundtable on Higher Education in Regional and City Development 2012 [online]. [cit. 2015-08-13]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/edu/imhe/regionalandcitydevelopmentroundtable2012.htm>

OP Průmysl a podnikání [online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/oppp/>

OP Výzkum a vývoj pro inovace [online]. [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.opvavpi.cz/cs/siroka-verejnost/projekty.html>

OP Životní prostředí [online]. [cit. 2015-06-11]. Dostupné z: <http://www.opzp2007-2013.cz/sekce/254/aktuality/>

OP Životní prostředí [online]. [cit. 2015-07-11]. Dostupné z: <http://www.opzp2007-2013.cz/sekce/768/novy-program-2014-2020/>

OP Doprava [online]. [cit. 2015-06-09]. Dostupné z: http://www.opd.cz/cz/OP_doprava_2014-2020

- OP Doprava* [online]. [cit. 2015-07-15]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Doprava>
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Vzdelavani-pro-konkurenceschopnost>
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://www.op-vk.cz/cs/siroka-verejnost/prioritni-osy.html>
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost* [online]. [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/6018>
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost* [online]. [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/1299/operacni_program_lidske_zdroje_a_zamestnanost.htm
- Overview of Sustainable Development Indicators used by National and International Agencies* [online]. [cit. 2015-08-01]. Dostupné z: <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5lgsjhvj7p8v.pdf?expires=1439644129&id=id&accname=guest&checksum=6301200B90D98B79B0E450DBC3BD2379>
- Podpora MSP* [online]. [cit. 2015-06-18]. Dostupné z: http://www.komora.cz/vzdelavani-a-lidske-zdroje/prirucka-pro-podnikani-v-roce-2008/chap_11721/18-podpora-malych-a-strednich-podnikatelu.aspx
- Program rozvoje Jihočeského kraje 2007 – 2013* [online]. [cit. 2015-08-06]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/710/program_rozvoje_jihoceskeho_kraje.htm
- Program rozvoje Jihočeského kraje 2014 – 2020* [online]. [cit. 2015-08-11]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/1598/program_rozvoje_jihoceskeho_kraje_2014_8211_2020.htm
- Program rozvoje Plzeňského kraje 2007 – 2013* [online]. [cit. 2015-07-02]. Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/aktualizace-programu-rozvoje-plzenskeho-kraje>

Program rozvoje Plzeňského kraje 2014 – 2020 [online]. [cit. 2015-08-104]. Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/program-rozvoje-plzenskeho-kraje-2014>

Průběh realizace ROP NUTS II Jihozápad [online]. [cit. 2015-07-11]. Dostupné z: <http://www.rr-jihozapad.cz/?menu=rop-jihozapad&art=prubeh-realizace-evaluace>

Programové dokumenty [online]. [cit. 2015-08-13]. Dostupné z: <http://www.rr-jihozapad.cz/?menu=rop-jihozapad&art=programove-dokumenty>

REGIONAL ROUNDTABLE FOR AFRICA, 2002 [online]. [cit. 2015-07-11].

Dostupné z:

http://www.johannesburgsummit.org/html/prep_process/africa/africa_roundtable_report.htm

Regionální operační programy [online]. [cit. 2015-06-23]. Dostupné z:

<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-Jihozapad>

Regional Entrepreneurship Development Index [online]. [cit. 2015-07-21]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/regional_entrepreneurs_hip_development_index.pdf

ROP Jihozápad [online]. [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: http://www.rr-jihozapad.cz/dokumenty/tiskove-centrum/ROP_VZ2013_lowres_web3.pdf

ROP Jihozápad [online]. [cit. 2015-06-13]. Dostupné z: http://www.rr-jihozapad.cz/dokumenty/tiskove-centrum/ROP_VZ2013_lowres_web3.pdf

ROP – Jihozápad [online]. [cit. 2015-06-19]. Dostupné z: <http://www.rr-jihozapad.cz/?menu=tiskove-centrum&art=publikace-rop-jihozapad>

ROP – Jihozápad [online]. [cit. 2015-06-19]. Dostupné z: <http://www.rr-jihozapad.cz/?menu=tiskove-centrum&art=publikace-rop-jihozapad>

Rozvoj venkova – Jihočeský kraj [online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupné z:

http://www.kraj-jihocesky.cz/1301/program_rozvoje_venkova.htm

Sociální indikátory [online]. [cit. 2015-08-11]. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=756&langId=cs&moreDocuments=yes>

Statistická ročenka Jihočeského kraje 2013 [online]. [cit. 2015-07-03]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-jihoceskeho-kraje-2013-tjoprwyruh>

Statistická ročenka Jihočeského kraje 2014 [online]. [cit. 2015-07-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-jihoceskeho-kraje-2014-fcv6i1xwk>

Statistická ročenka Jihočeského kraje 2008 [online]. [cit. 2015-07-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-jihoceskeho-kraje-2008-s87bk3ckap>

Statistická ročenka Plzeňského kraje 2008 [online]. [cit. 2015-07-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-plzenskeho-kraje-2008-eiqsx6oq61>

Statistická ročenka Plzeňského kraje 2013 [online]. [cit. 2015-07-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-plzenskeho-kraje-2013-nnq30a8zau>

Statistická ročenka Plzeňského kraje 2014 [online]. [cit. 2015-07-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-plzenskeho-kraje-2014-d087mczr7b>

Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007 – 2013 [online]. [cit. 2015-07-22]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getdoc/f77e14bc-2c26-4884-9fda-b47c24a5294b/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-pro>

Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007 – 2013 [online]. [cit. 2015-07-23]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>

Strukturální fondy [online]. [cit. 2015-06-23]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Microsites/Integrovaný-OP/Dokumenty>

Strukturální fondy – Fondy Evropské unie: 26,7 miliard Euro pro Českou republiku [online]. [cit. 2015-06-23]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU.aspx>

Strukturální fondy – Programy 2007 – 2013 [online]. [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013>

Úrovně regionálního členění NUTS a počet obyvatel v úrovni [online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>

Územní aspekty Implementace ROP NUTS II Jihozápad [online]. [cit. 2015-07-11]. Dostupné z: <http://www.rr-jihozapad.cz/dokumenty/rop-jihozapad/zavery-uzemnich-aspektu-implementace-rop-nuts-ii-jihozapad-1-6-vyzva.pdf>

VOŠTA, M., *Udržitelný rozvoj venkovského prostou České republiky v kontextu nástrojů Evropské unie* [online]. [cit. 2015-07-14]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=aop&pdf=315.pdf

Výroční zpráva ROP Jihozápad [online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://www.rr-jihozapad.cz/dokumenty/rop-jihozapad/vyrocka2008.pdf>

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje – 2013 [online]. [cit. 2015-07-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/330133-14-n_2014-10

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihočeského kraje – 2013 [online]. [cit. 2015-06-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/17810939/33012714a.pdf/8dfc7485-c4fa-4bfd-b232-3a6a502a3789?version=1.0>

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihočeského kraje – 2012 [online]. [cit. 2015-06-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11256/17810939/JHC_2012.pdf/925f4ed8-f298-4f49-beeb-4351254fefaa?version=1.0

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihočeského kraje – 2011 [online]. [cit. 2015-06-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11256/17810939/JHC_2011.pdf/7f3bb7c5-edb7-485e-bd8b-f21aa9890f42?version=1.0

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihočeského kraje – 2010 [online]. [cit. 2015-06-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11256/17810939/JHC_2010.pdf/b69cbd3c-71cd-4c51-b046-b2e122d44cee?version=1.0

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihočeského kraje – 2009 [online]. [cit. 2015-06-13]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/11256/17810939/JHC_2009.pdf/8f26eb29-5294-4e57-bbe2-423776830739?version=1.0

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihočeského kraje – 2008 [online]. [cit. 2015-06-13]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/11256/17810939/JHC_2008.pdf/df2d86e2-aa17-449b-80f1-9fec52f68221?version=1.0

World Development Indicators [online]. [cit. 2015-07-21]. Dostupné z:

<http://data.worldbank.org/data-catalog/world-development-indicators>

III. Seznam obrázků a tabulek

Obrázek 1: Mapa skladby 14 krajů (NUTS III) do 8 regionů soudržnosti (NUTS II) v České republice.....	23
Obrázek 2: Statistický systém propojení indikátorů.....	29
Obrázek 3: Rozvojová strategie Programu Plzeňského kraje.....	44
Obrázek 4: Výpočet standardizované hodnoty.....	75
Obrázek 5: Výpočet indexu vzdělání.....	75
Obrázek 6: Výpočet RDI.....	75
Tabulka 1: Úrovně regionálního členění NUTS a LAU.....	22
Tabulka 2: Počet obyvatel jednotlivých úrovní NUTS a LAU.....	22
Tabulka 3: CZ-NUTZ - Normalizovaná klasifikace územních celků v České republice.....	24
Tabulka 4: Ekonomické indikátory rozvoje regionu.....	30
Tabulka 5: Sociální indikátory rozvoje regionu.....	31
Tabulka 6: Environmentální indikátory rozvoje regionu.....	31
Tabulka 7: Přehled silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí Jihočeského kraje..	35
Tabulka 8: Přehled silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí Plzeňského kraje ...	41
Tabulka 9: Přehled prioritních os Programu rozvoje Plzeňského kraje.....	44
Tabulka 10: Přehled prioritní osy 1: Ekonomika.....	45
Tabulka 11: Přehled opatření prioritní osy 2: Lidské zdroje.....	47
Tabulka 12: Přehled opatření prioritní osy 3: Územní rozvoj.....	48
Tabulka 13: Přehled opatření prioritní osy 4: Venkov.....	49
Tabulka 14: Přehled opatření pro okruh Životní prostředí v Programu rozvoje Plzeňského kraje.....	51
Tabulka 15: Přehled prioritních os Programu rozvoje Jihočeského kraje.....	53
Tabulka 16: Opatření prioritní osy 1: Ekonomický rozvoj a znalostní ekonomika.....	53

Tabulka 17: Opatření prioritní osy 2: Lidské zdroje a sociální soudržnost	54
Tabulka 18: Opatření prioritní osy 3: Dostupnost a infrastruktura.....	55
Tabulka 19: Opatření prioritní osy 4: Rozvoj urbánních prostorů.....	57
Tabulka 20: Opatření prioritní osy 5: Venkovský prostor	58
Tabulka 21: Opatření prioritní osy 6: Cestovní ruch, přírodní a kulturní atraktivity	59
Tabulka 22: Opatření prioritní osy 7: Efektivní veřejná správa a modernizace institucí	61
Tabulka 23: Opatření prioritní osy 8: Životní prostředí	62
Tabulka 24: Vyhodnocení prioritní osy 1: Ekonomika	63
Tabulka 25: Vyhodnocení prioritní osy 2: Lidské zdroje	64
Tabulka 26: Vyhodnocení prioritní osy 3: Územní rozvoj	64
Tabulka 27: Vyhodnocení prioritní osy 4: Venkov	64
Tabulka 28: Vyhodnocení prioritní osy 5: Životní prostředí	65
Tabulka 29: Vyhodnocení prioritní osy 1: Ekonomický rozvoj a znalostní ekonomika	65
Tabulka 30: Vyhodnocení prioritní osy 2: Lidské zdroje a sociální soudržnost	65
Tabulka 31: Vyhodnocení prioritní osy 3: Dostupnost a infrastruktura	66
Tabulka 32: Vyhodnocení prioritní osy 4: Rozvoj urbánních prostorů	66
Tabulka 33: Vyhodnocení prioritní osy 5: Venkovský prostor	66
Tabulka 34: Vyhodnocení prioritní osy 6: Cestovní ruch, přírodní a kulturní atraktivity	67
Tabulka 35: Vyhodnocení prioritní osy 7: Efektivní veřejná správa a modernizace institucí.....	67
Tabulka 36: Vyhodnocení prioritní osy 8: Životní prostředí	67
Tabulka 37: Změna ekonomických indikátorů Jihočeského a Plzeňského kraje roku 2008 a 2013.....	68
Tabulka 38: Vývoj environmentálních ukazatelů během let 2008 – 2013 v Plzeňském a Jihočeském kraji.	69

Tabulka 39: Změna sociálních indikátorů Jihočeského a Plzeňského kraje roku 2008 a 2013	70
Tabulka 40: Vývoj sociálních ukazatelů během let 2008 – 2013 v Plzeňském a Jihočeském kraji.	71
Tabulka 41: Změna ekonomických indikátorů Jihočeského a Plzeňského kraje roku 2008 a 2013.....	72
Tabulka 42: Vývoj ekonomických ukazatelů během let 2008 – 2013 v Plzeňském a Jihočeském kraji	72
Tabulka 43: Kategorie regionálního rozvoje dle výsledných hodnot indexu	76
Tabulka 44: Výpočet RDI indexu roku 2013 pro Jihočeský kraj	77
Tabulka 45: Výpočet RDI indexu roku 2013 pro Plzeňský kraj.....	77

IV. Seznam příloh

Příloha 1: Vybrané ukazatele sociálního vývoje v letech 2008 – 2013 za Jihočeský kraj

Příloha 2: Vybrané ukazatele sociálního vývoje v letech 2008 – 2013 za Plzeňský kraj

Příloha 3: Vybrané ukazatele ekonomického vývoje v letech 2008 – 2013 za Jihočeský kraj

Příloha 4: Vybrané ukazatele ekonomického vývoje v letech 2008 – 2013 za Plzeňský kraj

Příloha 5: Vybrané ukazatele environmentálního vývoje v letech 2008 – 2013 za Jihočeský kraj

Příloha 6: Vybrané ukazatele environmentálního vývoje v letech 2008 – 2013 za Plzeňský kraj

V. Přílohy

Příloha 1: Vybrané ukazatele sociálního vývoje v letech 2008 – 2013 za Jihočeský kraj

Ukazatel	Měříci jednotka	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	543,9	546,0	545,8	542,4	541,9	541,0
Zaměstnaní v zemědělství	%	5,7	5,3	5,8	5,4	5,6	5,8
Zaměstnaní ve službách	%	52,2	53,5	54,0	52,7	52,1	53,7
Míra zaměstnanosti	%	57,9	56,3	55,0	55,3	54,5	54,6
Obecná míra nezaměstnanosti	%	2,6	4,3	5,3	5,5	5,7	5,2
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce	osoby	17 505	27 530	29 545	26 450	28 767	31 551
z toho: osoby se zdravotním postižením		3 208	3 867	4 151	3 632	3 758	3 804
Volná pracovní místa	počet	4 188	1 516	1 850	2 073	2 450	2 338
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet	4,2	18,2	16,0	12,8	11,7	13,5
Čistý disp. Důchod domácností na 1 obyvatele	Kč	180 486	183 022	179 685	181 215	181 627	181 879
Lékaři na 1 000 obyvatel	počet	3,9	4,0	4,0	4,1	4,1	4,1
Nemocnice: lůžka	počet	3 569	3 569	3 538	3 408	3 351	3 171

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČSÚ (2008 – 2013)

Příloha 2: Vybrané ukazatele sociálního vývoje v letech 2008 – 2013 za Plzeňský kraj

Ukazatel	Měříci jednotka	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	484,6	492,3	492,5	490,0	489,9	489,4
zaměstnaní v zemědělství	%	4,8	4,1	5,0	4,9	4,4	3,5
zaměstnaní ve službách	%	51,6	55,1	53,9	52,1	54,3	52,7
Míra zaměstnanosti	%	57,8	55,8	55,6	56,3	56,6	57,3
Obecná míra nezaměstnanosti	%	3,6	6,3	5,9	5,2	4,8	5,2
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce	osoby	16 757	26 802	27 267	23 308	23 724	25 709
z toho: osoby se zdravotním postižením		2 858	3 362	3 365	3 084	3 116	3 240
Volná pracovní místa	počet	7 562	2 078	2 161	2 603	2 417	2 575
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet	2,2	12,9	12,6	9,0	9,8	10,0
Čistý disp. důchod domácností na 1 obyvatele	Kč	182 944	186 959	187 199	187 924	192 014	194 678
Lékaři na 1 000 obyvatel	počet	4,4	4,5	4,5	4,6	4,6	4,7
Nemocnice: lůžka	počet	3 435	3 520	3 508	3 545	3 462	3 440

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČSÚ (2008 – 2013)

Příloha 3: Vybrané ukazatele ekonomického vývoje v letech 2008 – 2013 za Jihočeský kraj

Ukazatel	Měřící jednotka	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	308 539	307 377	305 996	306 576	311 309	330 759
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	1 967	2 123	2 116	2 169	2 570	2 780
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji celkem	přep. os.	1 898	2 050	2 121	2 104	2 150	2 432
Vzniklé subjekty	počet	6 350	6 674	6 919	6 471	5 671	5 395
Zalesňování	ha	3 027	3 171	2 836	2 629	2 383	2 255
Těžba dřeva	m ³ b. k.	2 246 436	2 268 292	2 364 048	2 245 220	1 965 761	2 071 533
Průmysl: Průměrný počet subjektů	počet	168	170	150	151	155	157
Stavebnictví: Průměrný počet subjektů	počet	44	43	48	42	43	39
Dokončené byty	počet	2 707	2 149	2 137	2 028	1 983	1 311
CR: Hromadná ubytovací zařízení k 31. 12.	počet	984	974	963	982	1 288	1 302
CR: Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	51 381	50 656	49 912	51 725	62 518	61 761
CR: Hosté celkem	osoby	936 032	917 033	892 962	915 542	1 107 452	1 138 549
CR: Průměrná doba pobytu	dny	4,2	4,1	4,0	3,9	3,8	3,8

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČSÚ (2008 – 2013)

Příloha 4: Vybrané ukazatele ekonomického vývoje v letech 2008 – 2013 za Plzeňský kraj

Ukazatel	Měříci jednotka	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	315 281	310 043	319 564	326 513	325 886	359 561
Výdaje na vědu a výzkum celkem	mil. Kč	1 767	1 600	2 295	3 131	3 779	4 398
Zaměstnanci ve vědě a výzkumu celkem	přep. os.	1 793	1 951	1 933	2 196	2 712	2 980
Vzniklé subjekty	počet	6 536	7 890	6 286	5 503	4 576	4 159
Zalesňování	ha	2 451	2 450	2 445	2 385	2 433	2 329
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 803 734	1 835 007	1 886 221	1 684 029	1 578 792	1 654 301
Průmysl: Průměrný počet subjektů	počet	176	165	150	158	158	164
Stavebnictví: Průměrný počet subjektů	počet	37	35	32	31	30	29
Dokončené byty	počet	2 662	2 051	1 903	1 457	1 444	1 445
CR: Hromadná ubytovací zařízení k 31. 12.	počet	501	488	460	468	599	573
CR: Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	26 635	26 664	25 180	25 142	30 134	29 589
CR: Hosté celkem	osoby	487 490	478 995	484 178	495 609	595 138	558 797
CR: Průměrná doba pobytu	dny	4,0	4,0	3,9	3,7	3,6	3,6

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČSÚ (2008 – 2013)

Příloha 5: Vybrané ukazatele environmentálního vývoje v letech 2008 – 2013 za Jihočeský kraj

Ukazatel	Měřicí jednotka	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ekologičtí zemědělci	počet	236	347	459	526	520	523
Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy	%	10,0	12,1	13,2	14,2	14,2	14,2
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4) ¹⁾	t/km ²	2,65	2,52	2,19	2,03	4,15	3,98
Nakládání s odpady celkem	tis. t	2 028	2 480	2 235	1 775	2 027	2 009
Podíl využitých odpadů	%	26,5	44,4	40,6	40,8	41,2	42,1
Pořizené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	1 418	2 994	2 403	2 330	1 920	2 130

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČSÚ (2008 – 2013)

Příloha 6: Vybrané ukazatele environmentálního vývoje v letech 2008 – 2013 za Plzeňský kraj

Ukazatel	Měříci jednotka	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ekologičtí zemědělci	počet	175	255	361	412	419	416
Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy	%	7,3	9,5	11,4	13,1	14,1	14,0
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4) ¹⁾	t/km ²	3,15	2,89	2,65	2,28	4,19	3,31
Nakládání s odpady celkem	tis. t	1 279	1 099	1 016	935	837	820
Podíl využitých odpadů	%	33,2	28,6	25,9	37,5	40,0	43,9
Pořizované investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	3 330	5 453	1 994	2 678	2 245	2 430

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů ČSÚ (2008 – 2013)